

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Forskningscentralen
för de inhemska språken

Vuosikertomus
2003

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Forskningscentralen för de inhemska språken

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus eli Kotus on opetusministeriön alainen kielitieteellinen tutkimuslaitos. Kotuksen toiminta-ajatuksena on lisätä tietoa kotimaisista kielistä ja niiden asemasta kulttuurissa ja yhteiskunnassa sekä näin luoda edellytyksiä kielelliselle tasa-arvolle Suomessa.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa tutkitaan ja huolletaan suomea, ruotsia, saamea, suomalaista viittomakieltä ja romanikieltä. Myös suomen sukukieliä tutkitaan. Suurin osa tutkimustuloksista julkaistaan sanakirjoina.

Tutkimuskeskuksella on laaja kirjasto ja kielitieteelliset arkistot. Kielenhuolto ja nimistönhuolto tarjoavat kiinnostuneille monenlaisia palveluja. Kielitoimisto neuvoo puhelimitse ja järjestää erilaisia kielenhuoltokursseja.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Sörnäisten rantatie 25
00500 Helsinki
Puhelin (09) 73151
www.kotus.fi

Suomen kielen neuvonta, puh. (09) 701 4991
EU-kielen neuvonta, puh. (09) 731 5317
Nimistöneuvonta, puh. (09) 701 9365
Ruotsin kielen neuvonta, puh. (09) 701 3484
Saamen kielen neuvonta, puh. (016) 676 413

Toimitus: Ritva Paananen ja Sirkka Rautoja
Julkaisuluettelo: Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä
Kansien kuvat: Ritva Paananen
Painopaikka: Multiprint Oy, Helsinki 2004

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Forskningscentralen för de inhemska språken

Vuosikertomus 2003

Sisällys

Pirkko Nuolijärvi:	
Johtajan katsaus	2
Direktören har ordet	4
Maija Länsimäki:	
Tuore suomalais-virolainen suursanakirja	6
Heikki Hurtta:	
Murre, sanat, murre sanat ja murre sanakirja	8
Erkki Lyytikäinen:	
Arkistojen aarteita	10
Vesa Heikkinen:	
Tekstintutkimuksen aineksia	12
Mikael Reuter:	
Forskningscentralens svenska verksamhet	14
Charlotta Landén och Jennie Storgård:	
Språkvård för massmedierna	15
Tunnuslukuja 2003:	
Henkilöstön ikäjakauma	16
Henkilötyövuodet	16
Henkilöstön koulutuspohja	17
Julkaisujen määrä sivuina 1994–2003	17
Kielenhuollon toimintaa 1999–2003	17
Talousarvion toteumalaskelma vuodelta 2003	18
Johto	19
Kielilautakunnat	20
Julkaisut vuonna 2003	21

Johtajan katsaus

Sanakirjojen vuosi

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen työvuoden 2003 voi pääpiirteissään kiteyttää viideksi kohdaksi. Vuoden aikana

- osallistuttiin suomalaiseen, pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen kielipoliittiseen keskusteluun ja julkaistiin ruotsin kielen käyttöalaa koskeva toimintaohjelma *Tänk om...*
- julkaistiin useita laajoja sanakirjoja, ensimmäiset verkkojulkaisut, muita julkaisuja ja kielenkäytön oppaita
- saatettiin loppuun ja edistettiin laajoja arkistojen järjestelyihin liittyviä töitä ja lisättiin tietoa Kotuksen verkkosivuille
- siirryttiin uuteen palkkausjärjestelmään
- käsiteltiin eri tavoin työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä ja tehtiin ilmapiirikysely.

Kiinteää ja laajaa yhteistyötä

Kotimainen yhteistyö yliopistojen ja muiden sidosryhmien kanssa jatkui entiseen tapaan ja oli kiinteää. Seminaareissa ja työpajoissa on luotu hyviä yhteistyösuhteita ja muita kontakteja eri puolilla maata toimivien tekstintutkijoiden, nimistöntutkijoiden, puhutun kielen tutkijoiden, kirjakielen kehityksen tutkijoiden sekä kielenhuollon ja arkisto- ja kirjastoalan asiantuntijoiden kanssa. Samoin Kotuksen työntekijöiden osallistuminen erilaisiin asiantuntijatehtäviin on ollut runsasta.

Pohjoismainen yhteistyö kielen- ja nimistönhuollon alalla sekä kielipoliitikassa on viime vuosi-
na entisestään tiivistynyt. Vuonna 2003 Kotus järjesti Suomessa pohjoismaisten kielilautakuntien kokouksen sekä useita muita pohjoismaisia semi-

naareja ja kokouksia. Euroopan kansallisten kielentutkimuslaitosten yhteistyöjärjestö (European Federation of National Institutions for Language) piti kokouksensa Tukholmassa, ja Kotus oli kokouksen yhtenä pohjoismaisena järjestäjänä. Viron kielen strategiaryhmän kanssa keskusteltiin eri yhteyksissä Viron ja Suomen kielipoliittikan kysymyksistä. Niin ikään järjestettiin puhutun kielen symposium saksalaisen yhteistyölaitoksen (Institut für deutsche Sprache) kanssa ja tilaisuus kiinalaisten nimistöntutkijoiden ja Kiinan opetusministeriön edustajien kanssa. Vuodelle 2003 oli kaikkiaan tyypillistä monensisältöisen ja eri ilmansuuntiin ulottuvan yhteistyön edistäminen.

Kielentutkimuksen tuloksia

Julkaisutoiminta oli vilkasta. Erityisen selvästi vuosi 2003 oli sanakirjojen vuosi. Keväällä ilmestyi yhteistyössä Eesti Keele Instituutin kanssa tehty kaksiosainen *Suomi–viro-suursanakirja*, joka otettiin julkisuudessa erittäin hyvin vastaan. Toinen merkittävä tapahtuma oli *Suomen murteiden sanakirjan* 7. osan ilmestyminen. Karjalan tiedekeskuksen kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin kanssa yhteistyössä julkaistiin Veera Ollikaisen *Pohjois-Inkerin murren sanakirja*. Huomattava virstanpylväs oli Kuurojen Liiton julkaisema *Suvi – Suomalaisen viittomakielen perussanakirja verkossa*, jonka tekemiseen Kotus osallistui.

Tutkijat julkaisivat runsaat 50 tieteellistä artikkelia. Yleistajuisia kirjoja julkaistiin 10 ja artikkeleita eri foorumeilla useita satoja. Lisäksi Kotuksen tutkijat kirjoittivat säännöllisesti kielen ilmiöistä *Helsingin Sanomissa*, *Hufvudstadsbladetissa* ja

maakuntalehdissä. *Hiidenkivi*, jota julkaistaan yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Suomen Kotiseutuliiton kanssa, saavutti entiseen tapaan laajan lukijakunnan.

Monipuolista kielenhuoltoa

Kielitoimiston palvelua monipuolistettiin edelleen erityisesti WWW-sivuja kehittämällä. Kielenhuoltotyö ja kielenhuoltajat näkyivät ja kuuluivat säännöllisesti myös eri viestimissä. Nimistönhuolto sai paljon näkyvyyttä *Maiden nimet* -oppaan ansiosta. Kotuksen EU-kielenhuoltotyö pääsi esiin Euroopan unionissa, kun sen käännöskeskuksessa julkaistiin *Käännetäänkö tekstisi, tulkataanko puheesi?* -oppaan ranskan- ja englanninkielinen laitos. *Kielikello* ilmestyi neljä kertaa. Sen verkkoarkistoa laajennettiin lisäämällä edellisen vuoden artikkelit.

Ruotsin kielen huollolla on tiiviit kontaktit Suomen ruotsinkieliseen yhteisöön, mikä näkyi kuluneenakin vuonna sekä palvelun monipuolisuudessa että julkaisutoiminnassa. Vuonna 2003 merkittävä tapahtuma oli ruotsin kielen toimintaohjelman *Tänk om...* ilmestyminen ja siitä käynnistynyt keskustelu ruotsin kielen asemasta Suomessa. Tyypillistä ruotsin kielen huollolle oli aktiivinen yhteistyö sanomalehdistön kanssa Språkörat-hankkeessa. *Språkbruk* ilmestyi neljä kertaa.

Suomen ja ruotsin kielen huollon merkitys on lisääntynyt myös siksi, että kielenhuoltajat tarjoavat paljon kielenkäytön koulutusta valtionhallinnossa, kunnallishallinnossa ja yrityksissä.

Pohjoissaamen huoltajalla on työssään monipuoliset kontaktit saamenkielisen alueen muihin elimiin ja saamelaiskäräjien kielineuvostoon. Inarissaamen huollon ja tutkimuksen järjestämistä valmistettiin vuoden aikana. Romanikielen huolto ja tutkimus on saanut entistä näkyvämmän aseman, ja yhteydet romanikielen ja -kulttuurin alalla toimiviin järjestöihin ja elimiin ovat tiiviit. Samoin on laita viittomakielen. Romanikielen ja viittomakielen lautakunnan työ on keskeisellä sijalla kielten standardisointityössä.

Suunnitelmallista tietohuoltoa

Arkistoissa ja kirjastossa oli monenlainen järjestyksen vuosi. Suomen murteiden sana-arkiston laaja aakkostustyö yhtenäiskokoelmaksi saatiin päätökseen, samoin nimiarkiston aakkostus eteni varsin pitkälle. Äänitteiden digitointia jatkettiin suunnitelman mukaan. Tutkimuskeskuksen WWW-sivujen ja sisäisen verkon sisältöä lisättiin. Kirjastossa takautuvan tallennuksen määrä oli odotettua paljon suurempi, mikä hyödyttää hyvin konkreettisesti jokais-

ta kirjaston käyttäjää. ATK-yksikkö osallistui entiseen tapaan kiinteästi monien hankkeiden suunnitteluun ja prosesseihin.

Työhyvinvoinnin edistämistä

Kaiku-työhyvinvointiohjelmaan osallistumista valmisteltiin eri tavoin. Työhyvinvointia, työssä jaksamista ja työyhteisössä tärkeitä kysymyksiä käsiteltiin monipuolisesti useissa tilaisuuksissa ja ryhmissä. Syksyllä toteutettiin ilmapiirikysely. Voimia on kerätty ja terveyttä ylläpidetty monissa liikuntaryhmissä.

Selvityksistä uudistuksiin

Vuoden aikana edistettiin myös monia, koko henkilöstöä koskevia hankkeita. Tehtävän vaativuuteen ja henkilökohtaiseen lisään perustuvaan palkkausjärjestelmään siirryttiin joulukuun alusta lähtien. Osallistuttiin edelleen myös opetusministeriön tulostuloskehittämishankkeeseen, jossa on määriteltä tutkimuskeskuksen tulosalueet ja uudet indikaattorit.

Muun kuin budjettirahoituksen osuus kokonaisbudjetista on edellisestä vuodesta hieman lisääntynyt. Budjettirahoituksen lisäksi varoja saatiin lähinnä Suomen Akatemiasta, muusta hankerahoituksesta, maksullisesta koulutuksesta ja julkaisujen myynnistä. Utta on se, että Kotus yhä aktiivisemmin myy omia julkaisujaan itse.

Kohti uutta vuotta

Osa tutkimuslaitoksen toiminnasta on pitkäkestoista, eivätkä vuosittaiset muutokset ole aina erityisen näkyviä. Osa toiminnasta taas muuttuu kaiken aikaa, pienin ja suuremmin askelin. Tulevina vuosina pyrkimyksenä on vahvistaa Kotuksen kansainvälistä yhteistyötä kaikilla toimialoilla. Toinen alue on Kotuksen työnjako ja yhteistyö yliopistojen alan laitosten, muiden laitosten ja järjestöjen kanssa. Nämä ja monet muut kysymykset tarjoavat mielenkiintoista pohdittavaa tulevinakin vuosina. Tähän ajatustyöhön kutsun jokaisen kotuslaisen ja yhteistyökumppanin, eteenpäin katsoen, kiitollisena menneen vuoden työstä.

Pirkko Nuolijärvi
Johtaja, professori

Direktören har ordet

Ordböckernas år

Verksamhetsåret 2003 inom Forskningscentralen för de inhemska språken kan i huvudsak sammanfattas i fem punkter. Under året

- deltog vi i den finländska, nordiska och europeiska språkpolitiska diskussionen och publicerade förslaget till handlingsprogram för svenskan i Finland, *Tänk om ...*
- publicerade vi flera stora ordböcker, de första nätpublikationerna, språkliga handböcker och andra böcker och artiklar
- slutförde vi omfattande arbeten som gällde arkivens samlingar och lade ut ny information på Forskningscentralens webbplats
- övergick vi till ett nytt lönesystem
- behandlade vi olika frågor som gällde arbetshälsa och genomförde en enkät om atmosfären på arbetsplatsen.

Omfattande och väl inarbetat samarbete

Det inhemska samarbetet med universitet och andra intressentgrupper fortsatte i sina inarbetade banor. I seminarier och andra samsarbetsorgan har vi etablerat ett gott samarbete och väl fungerande kontakter med textforskare, namnforskare, tal- och skriftspråksforskare och andra forskargrupper och med experter inom språkvård, arkivväsen och biblioteksväsen. De anställda har i stor utsträckning fungerat som sakkunniga i olika sammanhang.

Det nordiska samarbetet inom språkvård, namnforskning och språkpolitik har under de senaste åren intensifierats ytterligare. Under 2003 stod Forskningscentralen värd för det femtionde nordiska språkmötet och för flera andra nordiska seminarier och möten. Europeiska samsarbetsorganisationen för nationella språkinstitutioner (Efnil) höll sitt konstituerande möte i Stockholm, och Forskningscentralen var en av de nordiska arrangörerna. Också med strategigruppen för estniska språket förde vi språk-

politiska diskussioner i olika sammanhang. Forskningscentralen arrangerade ett symposium om tal-språksforskning tillsammans med sin tyska systerorganisation Institut für deutsche Sprache och ett möte med kinesiska namnforskare och representanter för Kinas undervisningsministerium. Hela året 2003 präglades av ett mångfasetterat samarbete med stor geografisk spridning.

Forskningsresultat

Publikationsverksamheten var livlig. År 2003 var framför allt ordböckernas år. På våren utkom den finsk-estniska ordboken *Suomi-viro-suursanakirja* i två band. Ordboken har getts ut i samarbete med Eesti Keele Instituut, och den fick ett gott mottagande. Ett viktigt steg framåt var att den 7 delen av den finska dialektordboken *Suomen murteiden sanakirja* kom ut. I samarbete med det karelska vetenskapscentret publicerades Veera Ollikainens *Pohjois-Inkerin murre-sanakirja*. En betydande milstolpe var vidare nätversionen av den finska teckenspråksordboken, *Suvi*, som gavs ut av Finlands Dövas Förbund under medverkan av Forskningscentralen.

Forskarna publicerade drygt 50 vetenskapliga artiklar. Antalet populärvetenskapliga böcker var 10 medan hundratals populärvetenskapliga artiklar publicerades i olika forum. Forskningscentralens forskare skrev regelbundet språkspalter i *Helsingin Sanomat*, *Hufvudstadsbladet* och olika tidskrifter och regionala tidningar. Tidskriften *Hiidenkivi*, som ges ut i samarbete med Finska litteratursällskapet (SKS) och Suomen Kotiseutuliitto, nådde liksom tidigare en stor läsekrets.

Mångsidig språkvård

Finska språkbyråns tjänster breddades ytterligare särskilt genom utveckling av webbsidorna. Språkvårdsarbetet och språkvårdarna syntes och hördes regelbundet också i medierna. Namnvården fick

extra synlighet tack vare utgivningen av den nya upplagan av handboken *Maiden nimet*. Forskningscentralens EU-språkvård uppmärksammades inom EU:s översättningsenhet genom att handboken *Käännetäänkö tekstisi, tulkataanko puheesi?* (i svensk version *Tala för att tolkas, skriva för att översättas*) översattes till engelska och franska. *Kielikello* kom ut med fyra nummer och dess webbversion utökades med föregående års artiklar.

Den svenska språkvården har täta kontakter med det finlandssvenska samhället, vilket också under det gångna året syntes i form av mångsidiga tjänster och publikationer. En viktig händelse under 2003 var utgivningen av *Tänk om ...*, förslaget till handlingsplan för svenskan i Finland, och den diskussion som boken väckte. Utmärkande för den svenska språkvården är ett nära samarbete med massmedierna, som i fjol manifesterades i projektet Språkörat. *Språkbruk* kom ut med fyra nummer.

Betydelsen av den finska och svenska språkvården har ökat ytterligare genom att språkvårdarna står till tjänst med omfattande språkvårdsutbildning för både den offentliga förvaltningen och privata företag.

Den nordsamiska språkvårdaren har nära kontakter med andra institutioner inom det samiska området och med Sametingets språknämnd. Under årets lopp planerades och förbereddes också språkvården för Enaresamiskan. Språkvården för romani och forskningen i romani har fått en allt synligare ställning och kontakterna med olika organisationer för romani och romsk kultur är täta. Detsamma gäller teckenspråket. Språknämnderna för romani och teckenspråk har en central position i arbetet på att standardisera språken.

Målmedvetet arbete inom informationsförsörjningen

Inom arkiven och biblioteket bedrevs ett vittgående organisationsarbete. Det omfattande alfabetiseringsarbete genom vilket ordsamlingarna i det finska dialektarkivet sammanförs till en enda samling slutfördes, och också alfabetiseringen av det finska namnarkivet kom långt på väg. Digitaliseringen av ljudinspelningar fortsatte enligt planerna. Forskningscentralens webbplats och intranät byggdes ut med nytt material. Den elektroniska registreringen av äldre material i biblioteket avancerade snabbare än beräknat, till konkret nytta för dem som använder biblioteket. Dataenheten medverkade som tidigare i planeringen och genomförandet av många projekt.

Hälsofrämjande åtgärder i fokus

Forskningscentralen förberedde sig på olika sätt för deltagande i ett program för hälsofrämjande på arbetsplatsen. Frågor rörande arbetshälsa, stresshantering m.m. behandlades i flera repriser både i allmänna möten och i smågrupper. På hösten genomfördes en enkät om atmosfären på arbetsplatsen. I olika motionsgrupper kunde de anställda samla krafter och sköta sin hälsa.

Nytt lönesystem och ökande extern finansiering

Under året framskred också andra projekt som gällde hela personalen. I december gick vi över till ett nytt lönesystem som bygger på uppgifternas kravnivå och personliga resultatbaserade tillägg. Forskningscentralen deltog också aktivt i undervisningsministeriets projekt för utveckling av resultatstyrningen, där man fastställer våra resultatområden och nya nyckeltal.

Den externa finansieringens andel av totalbudgeten har ökat något jämfört med året innan. Utöver budgetfinansieringen fick vi bl.a. medel från Finlands Akademi, övrig projektfinansiering och intäkter av kursverksamhet, språkgranskning och publikationsförsäljning. En nyhet är att Forskningscentralen allt aktivare säljer sina egna publikationer själv.

Mot ett nytt år med nya aktiviteter

För en forskningsinstitution är en stor del av verksamheten långsiktig utan större årliga fluktuationer. Andra delar av verksamheten förändras hela tiden, i mindre eller större steg. Under kommande år är ett av våra mål att stärka Forskningscentralens internationella samarbete inom alla sektorer. Ett annat mål är att främja samarbetet med universitetsinstitutionerna och andra institutioner och organisationer inom våra områden och arbetsfördelningen mellan dessa och oss. De här frågorna och många fler kommer att ge oss intressanta utmaningar under de närmaste åren. Jag inbjuder därför alla medarbetare och samarbetspartner att delta i detta tankearbete, med blicken riktad mot framtiden, samtidigt som jag tackar för ett gott arbete under det gångna året.

Pirkko Nuolijärvi
Direktör, professor

Maija Länsimäki

Tuore suomalais-virolainen suursanakirja

Uutta suomalais-virolaista sanakirjaa on kaivattu pitkään. Tähänastisista laajin, Kalju Pihelin ja Arno Pikamäen *Soome-eesti sõnaraamat* ilmestyi 1971 ja sen neljäs painos 1999.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Eesti Keele Instituut allekirjoittivat helmikuussa 1998 yhteistyösopimuksen uudesta, laajasta, ajantasaisesta suomalais-virolaisesta sanakirjasta. Päämääränä oli, että suuri urakka saadaan valmiiksi vuoden 2002 kuluessa. Sanakirja valmistui maaliskuussa 2003, mikä oli erinomainen saavutus.

Suomi-viro-suursanakirja on nimensä veroinen. Se on kaksiosainen ja yhteensä 2 600-sivuinen; hakusanoja on runsaat 90 000. Sanakirjaan sisältyy perusteellinen katsaus molempien kielten muotooppiin. Suomalaisten sanojen taivutus esitetään hakusanaan liitettyjen tyyppinumeroiden ja -kirjainten sekä taivutusmallitaulukoiden avulla. Virolaisista vastineista sama tieto esitetään erillisessä aakkosel-

Suomi-viro-suursanakirja on laadittu suomalaisen ja virolaisen kielentutkimuslaitoksen yhteistyönä. Sanakirjan toimittivat professori Valdek Pall (päätoimittaja), Anu Haak, Paul Kokla, Külli Kuusk, Helga Laanpere, Margit Langemets, Ülle Viks ja suomen kielen asiantuntijana Maija Länsimäki. Helga Laanpere (kuvasa vasemmallalla) ja Maija Länsimäki kertoivat sanakirjatyöstä Helsingin kirjamesseilla lokakuussa 2003. Kuva: Ritva Paananen.

lisessä taivutussanastossa. Näin runsasta ja yksityiskohtaista kielioppitietoa Suomessa ei aikaisemmin ole ollut tapana esittää sanakirjoissa.

Sanakirjan pohja-aineistona on *Suuren suomi-ruotsi-sanakirjan* (1997) tietokanta, joka puolestaan perustuu yksikieliseen *Suomen kielen perussanakirjaan* (1990–1994).

Ovatko kaikki hakusanat tarpeen?

Vaikka eri kaksikielisissä sanakirjoissa käytettäisiin samaa hakusanarunkoa, niissä on kohdekielen mukaan tarpeen tehdä jonkin verran karsintoja ja lisäyksiä. *Suuresta suomi-ruotsi-sanakirjasta* on jätetty pois melkoinen joukko *Perussanakirjan sti-*johtimisia adverbeja, koska niitä voidaan johtaa lähes kaikista adjektiiveista ja koska merkitys on yleensä pääteltävissä kantasanaa. *Suomi-viro-suursanakirjassa* nämä kuitenkin esitetään. Tässä on ajateltu ennen muuta suomalaisia sanakirjankäyttäjiä, sillä *sti-*adverbin vastineena voi virossa olla paitsi *sti-* myös *lt-*johtiminen ja välistä muukin adverbi, esimerkiksi: *helposti = kergesti, kergelt; hyökkäävästi = ründavalt; kiireesti = kiiresti, ruttu, nobedalt, kärmes-ti, kiirustades; kovasti = väga; ulkoisesti = väliselt, pealt näha, välispidiselt.*

Tarvitaanko kaksikielisessä sanakirjassa kaikkia niitä yhdyssanoja, jotka *Perussanakirja* esittää? Vastaus on helppo, jos katsoo vaikkapa *epä-*alkuisia sanoja: *epäaktiivinen = passiivne; epähuomiossa = kogemata, teadmatusest; epäkristillinen = mittekristlik; epäkuntoinen = rikkis, katkine; epämusiikaalinen = ebanusikaalne, amusikaalne; epätahti = vale takt; epäviisas = rumal.* Virolaista vastinetta ei siis voi päätellä, joten sanakirjassa on syytä esittää runsaasti yhdyssanoja.

Suurella kaksikielisessä sanakirjassa hakusanasta on mahdollista antaa muutakin tietoa kuin luetella vastineita. Kielenkäyttäjän kannalta tärkeää tietoa on esimerkiksi se, että sana käyttäytyy vironkielisessä lauseyhteydessä toisin kuin suomenkielisessä. *Suomi-viro-suursanakirjassa* mainitaan erikseen, jos suomen sana vaatii lähisanansa eri muotoon kuin sen vironkielinen vastine. Suomessa sanotaan *huo-*

lehtia perheestään, virossa *oma pere eest hoolitse-da* (hooli kanda, muretseda), ja suomalainen on tyytyväinen vähään mutta virolainen *väheseга rahuldub*.

Sekä suomen että virossa sanoista kerrotaan myös tyyllisävyjä ja käyttöyhteyksiä. Esimerkiksi *eduskunnasta* käytetään Suomen kansanedustuslaitoksesta puhuttaessa virokseksi kansainvälistä nimitystä *parlament* tai mukautettua lainasanaa *eduskund*, Virossa kansanedustuslaitoksesta taas sanaa *riigikogu*. Myöskään eri maiden *hallituksista* ei voi virokseksi puhua vain yhdellä sanalla. Sanakirjan esimerkistöä selviää, että on tai on ollut *Lipponeni* (*Lippose*) *valitsus*, *Thatcheri* [*ministrite*] *kabinet*, *Bushi administratsioon*.

Entä jos puuttuu vastine?

Yhteiskuntien eroista ja maiden erilaisesta historiasta johtuu, että kaikille suomen kielen sanoille ei ole virossa vastinetta. Vastineettomuuden syynä on tavallisesti se, että Virossa ei tunneta käsitettäkään. Tämmöisiä suomen sanoja on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi ottaa sanakirjaan hakusanoiksi, sillä suomenkielistä tekstiä tulkitseva virolainen saattaa tarvita selitystä juuri näihin. Vastineettomien hakusanojen merkitys selitetään virokseksi ja tarvittaessa mainitaan, että kyseessä on suomalainen ilmiö tms. Näitä vastineettomia, virokseksi selitetyjä hakusanoja ovat esimerkiksi *hirvipeili*, *huoltokäytävä*, *hymypoika-veistos*, *hyötyliikunta*, *isännänviiri*, *jätehuoltorikkomus*, *kokouspalkkio*, *konseptipaperi*, *pehmoisä*, *sotasyllisyys*, *räsy pokka*, *sopuvaalit*, *välihousut*.

Suomi-viro-suursanakirjassa on runsaasti hakusanan merkitystä ja käyttöä havainnollistavia esimerkkejä. Niitä voi lukea aivan huvikseenkin, tehdäkseen löytöjä ja kokeakseen oivaltamisen iloa, sillä niistä näkyy hyvin, mikä sukukielissä on samanlaista ja mikä erilaista. Erityisen antoisaa tältä kannalta on fraseologia. Suomessa mahtava, tärkeä, arvokas mies on *iso herra*, virossa *suur nina* (= nenä). Lämpikotaisin kastunut on Suomessa *märkä kuin uitettu koira*, virossa *märg nagu uppunud kass* (= hukkinut kissa). Suomalainen sanoo, että *kyllä sopu sijaa antaa*. Etelänaapurimme ilmaisevat saman ajatuksen sanomalla, että *vagu lambaid mahub ühte lauta palju* (= rauhallisia lampaita sopii samaan navettaan paljon). Suomalainen *tekee kärpäsestä härkäsen*, virolainen *teeb sääsest elevanti* (= hyytsestä elefantin).

Maija Länsimäki
Sanakirjaosaston johtaja

VUOSI 2003 LYHYESTI

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Tutkimuskeskuksella on edustus mm. seuraavissa toimielimissä:

- European Federation for National Institutions of Language (Efnil), Euroopan kansallisten kielentutkimuslaitosten yhteistyöelin
- Euroopan neuvoston MG-S-ROM-asiantuntijaryhmä
- UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names)
- Kansainvälistä merkkistandardia ISO/IEC 10046 ylläpitävä työryhmä ISO/IEC JTC 1/SC 2/WG 2
- Uralic Bibliographic Survey, Urbis
- Pohjoismaiden kielineuvosto, Nordens språkråd
- Pohjoismaiden Ministerineuvoston kielipoliittinen asiantuntijaryhmä, Nordiska ministerrådets språkpolitiska referensgrupp
- Ruotsinsuomalainen kielilautakunta, Sverigefinska språknämnden
- NORNA (Nordiska samarbetskommittén för namnforskning)
- Leksikografian pohjoismainen yhdistys, Nordiska föreningen för lexikografi
- Språkvårdsgruppen i Sverige
- Pohjola-Nordens språkpolitiska arbetsgrupp
- Svenska datatermgruppens sammanträdesgrupp
- Suomi-viro-suursanakirjan johtoryhmä
- Onomastica Uralican toimitusneuvosto
- Rivista Italiana di Onomastica -aikakauskirja
- Kansainvälisen keskustelunalyysin konferenssin ICCA-06 järjestelytoimikunta
- Pohjoismaisen kielineuvoston kieliteknologia-konferenssin ohjelmaryhmä

Heikki Hurtta

Murre, sanat, murre-sanat ja murre-sanakirja

Suomen kielen sana *murre* on johdos *murtaa*-verbistä. Taustalla on ajatus, että murteenpuhujia puhuu murtaen, poikkeavasti. Kotipitäjän puheenparsi ei ole murretta, mutta naapuripitäjän on. Murteen tutkimuksen lähtökohta on toinen: *murre* on neutraali nimitys, johon ei sisälly 'murtamisen' vivahdetta. Murteet ovat saman kielen rakenteeltaan ja sanastoltaan toisistaan poikkeavia muotoja, ja oikeastaan myös yleiskieli on yksi murre. Murteen tutkimuksessa on kumminkin keskitytty yleiskielestä poikkeaviin kansanomaisiin aluemurteisiin, joilla ei ole vakiintunutta kirjallista muotoa.

Näemmekö murteita sanoilta?

Usein murre yhdistetään sanoihin: murteissa on kummallisia sanoja, joita toismurteiset eivät ymmärrä. Todellisuudessa tilanne on kuitenkin toinen, kuten käy ilmi *Sana kiertää* -kirjassa (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 1995) julkaistusta Raimo Jusilan kirjoituksesta ”Onko sana *olla* murretta? Murteiden ja yleiskielen sanaston yhtäläisyyksistä”. Jusila on analysoinut sanaston kannalta neljätoista kahden tunnin mittaista murrenäytettä, jotka ovat eri puolilta suomen kielen aluetta. Nämä murrenäytteet ovat mahdollisimman tarkasti kirjainnettua vapaata puhetta. Aineisto sisältää noin 180 000 sanaa.

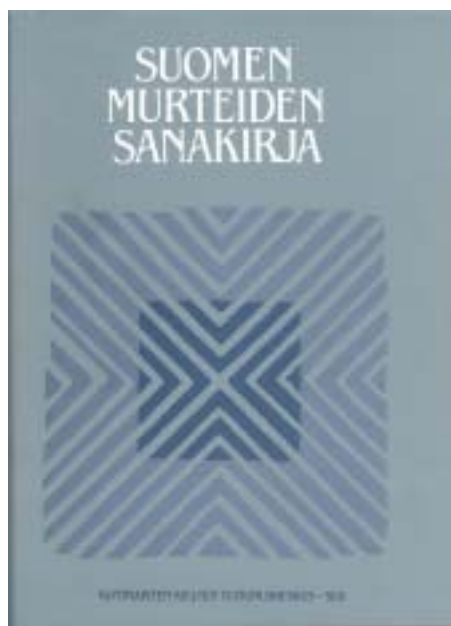
Tutkimuksesta selviää, että murrepuheen sanasiintymistä peräti 98 % on samoja kuin yleiskielessä. Puheessa vain noin joka 50:s sana on murteellinen.

Jusilan tulokset kertovat ainakin kaksi asiaa: Ensinnäkin se, että murre kuulostaa murteelta, ei johdu sanastosta vaan äänne- ja muoto-opin piirteistä sekä kullekin murteelle ominaisesta nuotista. Iitin murteisen lauseen *menkääi tukkii kiertäh* (rannalta) *veteh* kaikki sanat ovat yleiskielisiä, mutta lause on silti heti tunnistettavissa murteeksi. Murre on kokonainen kielijärjestelmä, ei vain omituisia sanoja. – Tässä muuten on murteen ja slangin ero: slangi on etupäässä sanaston ilmiö, eikä olisi mahdollista ajatella slangitekstiä, jonka kaikki sanat sisältyisivät myös yleiskieleen.

Toiseksi näkyy, miten murteiden ja yleiskielen sanastot ovat hyvin lähellä toisiaan; tämä ei johdu yleiskielen vaikutuksesta murteisiin vaan siitä, että yleiskieli on syntynyt kansankielen pohjalta ja on iältään varsin nuori.

Mitä Suomen murteiden sanakirja sisältää?

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa laadittava *Suomen murteiden sanakirja* sisältää suomen murteiden koko sanaston, ei vain sellaisia yleiskielestä puuttuvia sanoja, joita usein nimenomaisesti murre-sanoina pidetään. Tämä ratkaisu on luonteva jo sen takia, että yleiskieli perustuu murteisiin. Monet tavalliset yleiskielen sanat poikkeavat murretaustaltaan toisistaan: Taustaltaan länsimurteen on *rikkoa*, itämurteen taas samaa merkitsevä *särkeä*. Läntinen on taustaltaan adverbi *kumminkin*, itäinen taas *kuitenkin*.

Suomen murteiden sanakirjan 7. osa (*kiainen – konkelopuu*) ilmestyi lokakuussa 2003. Ensimmäinen osa valmistui vuonna 1985, ja 20-osaisen sanakirjasarjan seuraavat osat ilmestyvät noin kolmen vuoden välein.

Vaikka sana sinänsä kuuluisi sekä yleiskieleen että murteisiin, voi sillä olla murteissa semmoisia merkityksiä, joita sillä ei yleiskielessä ole. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi verbit *kaivata*, jonka merkityksenä joissakin murteissa on 'kannella, valittaa', ja *kieltää*, jonka murremerkityksiä on 'pyytää jäämään, kehottaa; käskeä'. Saman sanan merkityserot murteissa ja yleiskielessä voivat olla myös tietoisien sanastonkehittelyn tulosta. Esimerkiksi *juna* on alkuaan 'jonoa' merkitsevä savolaismurteiden sana, joka sitten on yleiskielessä saanut uuden merkityksen.

Miten murre-sanakirjaa tehdään?

Murre-sanakirjan laadinta olisi mahdollista ilman kattavaa aineistoa. Suomen murteiden sanakirjan laadinnan pohjana oleva Suomen murteiden sana-arkisto käsittää noin 8,5 miljoonaa sanatietoa lähes 400 000 eri sanasta. Aineisto on kerätty toisaalta koulutettujen kerääjien, toisaalta vapaaehtoisten vastaajien voimin noin 80 vuoden aikana (1900–1980). Sanakirja perustuu nimenomaisesti tähän aineistoon; sanakirjantointimittajat eivät saa edes äidinmurteestaan ryhtyä teorioimaan arkistosta puuttuvia aineksia. Arkistosta vain noin joka seitsemännenten sanalipun tiedot päätyvät sanakirjaan: toimittajat joutuvat siis sanartikkeleita varten huolellisesti seulomaan ja analysoimaan aineiston, niin että monet sana-artikkelit oikeastaan ovat pieniä tutkimuksia.

Suomen murteiden sanakirjan historia näyttää pitkältä. Nykyisen sanakirjahankkeen alkusysäyksenä oli E. N. Setälän vuonna 1896 esittämä suomen kielen sanakirjaohjelma, ja ensimmäinen osa ilmestyi painosta perinpohjaisen aineistonkeruun jälkeen vasta 1985.

Sanakirjojen maailmassa tällainen hankkeiden pitkäkestoisuus ja -jänteisyys ei kuitenkaan ole poikkeuksellista. Grimmin kielitieteilijäveljesten alullepaneman saksan kielen historiallisen sanakirjan ilmestyminen kesti toistasataa vuotta, 1854–1971. Ruotsin kirjakielen historiallisen sanakirjan *Svenska Akademiens Ordbokin* laatimisesta taas tehtiin päätös vuonna 1787. Sanakirjan ensimmäinen vihko ilmestyi 1893 ja ensimmäinen osa 1898. Tätä nykyä on ehditty *t*-alkuisiin sanoihin. Näihin verrattuna Suomen murteiden sanakirjan julkaisutahti on varsin nopea.

Heikki Hurta

Suomen murteiden sanakirjan toimittaja

VUOSI 2003 LYHYESTI

ILMESTYNEITÄ JULKAISUJA

Julkaisuja yhteensä vuonna 2003

9 300 painosivua + verkkojulkaisut

Sanakirjat

- Suomen murteiden sanakirja. 7. osa (kiainen – konkelopuu). Päätoimittaja Matti Vilppula.
- Suomi–viro-suursanakirja. Päätoimittaja Valdek Pall.
- Pohjois-Inkerin murre-sanakirja. Toimittanut Veera Ollikainen.

Muita kirjoja

- Maiden nimet suomeksi, ruotsiksi, saameksi, englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. Toimittanut Saara Welin.
- Marika Tandefelt: Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland.
- Timo Alanen: Sääksmäen vanhat paikannimet ja historialliset kartat Valkeakoskella. Museovirasto.
- Boken om våra modersmål. Festskrift till Mikael Reuter på hans 60-årsdag den 17 maj 2003. Schildt.
- Pirjo Hiidenmaa: Suomen kieli – who cares? Otava.
- Mikael Reuter: Översättning och språkriktighet. Svensk språktjänst.

Lehdet

- Hiidenkivi
- Kielikello
- Språkbruk

Verkkojulkaisut

- Ritva Liisa Pitkänen, Janne Saarikivi, Sami Suviranta, Mikko Lounela ja Raija Miikkulainen: Kaupunkinimistöän historiaa.
- Kielitieteen asiasanasto: suomi–englanti–viro–saksa. Toimittajat Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä ja Ulla-Maija Kulonen.
- Marika Tandefelt: Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland.
- Aino Piehl – Inka-Liisa Vihonen – Barbro Ehrenberg-Sundin: Écrire pour être traduit.
- Aino Piehl – Inka-Liisa Vihonen – Barbro Ehrenberg-Sundin: Writing for translation.
- Suomalaisen viittomakielen perussanakirja. Elektroninen aineisto. Päätoimittaja Anja Malm.

Erkki Lyytikäinen

Arkistojen aarteita

Arkistovirkailijan mieleen jäävät harmittavimpina ne aineistopyynnöt, joita ei pysty täyttämään. Kerran nauhoitearkistosta kysyttiin, onko meillä Molotovin puhetta. Ei ollut. Toisen kerran piti löytää Halsualle muuttaneita siirtokarjalaisia. Ei löytynyt niitäkään, vaikka arkiston tarkaksi viritetylle hakuapparaatille tällainen toive on periaatteessa mahdollista täyttää.

Harmittaa sekin aines, joka melkein on ollut. Pitkän Ruijan-matkan viimeisenä päivänä äänitin Alattiossa yhden tunnin valmiin nauhoitteen päälle. Alle jääneessä nauhassa Maria Aslaksen kertoili perinteestä ja verenjuoksun sanoista, joita hän oli menestyksekkäästi käyttänyt lähiympäristössään.

Virallista ja arkista puhetta

Mutta yhtä ja toista nauhoitearkistosta toki löytyy. Jos ei ole Molotovia, onpa Willy Brandtin puhe vuodelta 1971. Kokoelmassa on sekin presidentti Kekkonen kuuluisa puhe, jonka hän aloittaa: ”Hyvät naiset ja herrat, olen vaivannut teitä tänne kauniina kevätiltana...” Ne, joita presidentti on toukokuussa 1964 ”vaivannut” Tamminiemeen, ovat kansallisten tieteiden huippututkijoita, varsinkin vanhempaa mutta myös nuorempaa polvea. Kekkonen on – ensimmäisenä suomalaisena poliitikkona sitten sodan – juuri kevään aikana vierailut Virossa ja patistaa puheessaan entisiä heimotyökumppaneitaan katkai-

Suomen murteiden sanakirjan toimituksen lähdemateriaalina on Suomen murteiden sana-arkisto, jossa on noin 8,5 miljoonaa sanalippua. Sanakirjan toimituksessa työskentelevät Matti Vilppula (päätoimittaja, kuvassa vasemmalla), Tarja Korhonen, Eeva Tuominen, Ulla Takala (toimitussihteeri), Heikki Hurta, Katariina Rouvala, Kerttu Pohja, Nina Kamppi, Maila Vehmaskoski ja Anna Ryödi. Kuva: Ritva Paananen.

semaan suhteet pakolaisvirolaisiin ja solmimaan niitä Neuvosto-Viroon.

Suomen kielen nauhoitearkiston kulttuurihistoriallinen aines on jaettu 12 pääluokkaan, joista jokaisessa on runsaasti alaluokkia. Valtiomiehet ja poliitikot löytyvät luokasta I:12. Arkiston kruununjalokivi on toki 1960- ja 70-luvulla syntynyt murrenauhasto, 15 000 tuntia maaseudun ihmisten puhetta itsestään ja ympäristöstään ja sen muutoksista; erikoisia elämänkohtaloita ja tavallista elämää. Valikoituja murrenäytteitä voi kuunnella suoraan Kotuksen verkkosivuilta Kauden murre -sarjassa.

Jos ei ole tyytyväinen sanakirjojen tarjoamiin tietoihin *suudelma*-sanasta, voi kysyä, mitä Kielitoimiston kielenhuollon tietokanta asiasta tietää. Sieltä löytää tekstiyhteyksiä: ”... ettei pörssi suunnittele pikkuveljille kuoleman suudelmaa”, kirjoittaa *Talouselämä*. Selviää myös, että *suudelma* on uudissanastoa. Sen on Lönnrot tuonut kieleen 1830-luvulla. Silloinko suudelma on keksitty?

Nyky-suomen arkistossa on tallessa sekä *Nyky-suomen sanakirjan* että *Suomen kielen perussanakirjan* aines, koko se lipusto, johon sanakirjat perustuvat. Viestimiä Kielitoimisto seuraa päivittäin. Uusin aineisto on sähköisessä muodossa.

Aikansa kulttuurihistoriaa

Nimiarkistossa on 3,8 miljoonaa paikannimitietoa. Arkiston aarre ja erikoisuus on O. A. F. Lönnbohm v. 1883–1905 kokoama ja kirjoittama *Suomen paikannimisanakirja*. Siinä on 13 kookasta osaa. Ne sisältävät tuolloin tiedossa olleet paikannimet aakkosjärjestyksessä A:sta Ö:hön. Lönnbohm oli Eino Leinin veli, innokas kansatiede- ja muinaismuistomies, joka ei arkaillut tarttua vaativiinkaan haasteisiin. Aika on ajanut Lönnbohmin kokoelman ohi, mutta kyllä siihen vieläkin tiukoissa paikoissa turvaututaan.

”Lapsilleni olen luvannut, että joskus heille kirjoitan elämäkertani, kunhan vanhana tulee hyvää aikaa. Vanhuus on tullut, mutta työn tahti näyttää vain tuimemmaksi käyvän. Voi hyvin käydä, että tämä jää ainoaksi elämäkerraksi.” Näin kirjoittaa muuan Sanakirjasäätiön vastaaja vuonna 1948 pienoiselämäkerrassaan. Suomen murteiden sana-arkistossa säilytetään 8,5 miljoonan sanalipun ohessa myös näitä kerääjien vapaamuotoisia muistelmia ja elämäkertoja. Ne valaisevat ainutlaatuisella tavalla tuon laajan kirjeenvaihtajaverkon elämää ja aikansa kulttuurihistoriaa.

Erkki Lyytikäinen

Suomen kielen nauhoitearkiston amanuenssi

VUOSI 2003 LYHYESTI

KIRJASTO- JA ARKISTOTIETOA

Suomen kielen ja sen sukukielten erikoiskirjasto

- hyllymetrejä 2 200
- niteitä 110 000
- lainoja 9 593
- asiakaskäyntejä 7 812
- tietopalvelutoimeksiantoja 656

Nimiarkisto

- nimitietoja nimilippuina 3 800 000
- asiakaskäyntejä 721
- asiakaskyselyjä 215

Nyky-suomen arkisto

- sanatietoja sanalippuina 5 500 000
- asiakaskyselyjä 25

Suomen kielen nauhoitearkisto

- äänitetunteja 23 000
- asiakaskäyntejä 198
- asiakaskyselyjä 550

Suomen murteiden sana-arkisto

- murre-sanatietoja sanalippuina 8 500 000
- sananparsitietoja sanalippuina 1 400 000
- asiakaskäyntejä 202
- asiakaskyselyjä 230

Etymologinen arkisto, Karjalan kielen arkisto, Ruotsalaismurteiden arkisto ja Vanhan kirjasuomen arkisto

- sanatietoja sanalippuina 1 614 000
- asiakaskäyntejä 104
- asiakaskyselyjä 156

Henkilöarkistoja

- hyllymetrejä 90

Sähköisiä aineistoja

- Kotuksen korpuksissa sanoja 17 089 000
- Kotuksen osuus sanoina eri tahojen koostamassa CSC:n Kielipankissa 40 000 000
- käyttöluhia 194

Vesa Heikkinen

Tekstintutkimuksen aineksia

Veropöytäkirjoja ja kuntien verkkosivuja, viraston etuuspäätöksiä ja presidenttien puheita. Sanomalehtien pikkujuttuja ja veikkausvihjeitä sekä selko-uutisia. Tarroja ja aanelosia bussissa ja keittokomerossa. Lappusia ja lippusia.

Muun muassa tällaisia kirjoitettuja tekstejä kerättiin tutkittavaksi ja tutkittiin Kotuksen Tekstintutkimushankkeessa vuonna 2003. Joku voi ihmetellä, miksi juuri näitä tekstejä.

Puheita ja muistilappuja

Tutkimusaineiston valitseminen on aina kannanotto. Kun tutkija valitsee tekstin tutkittavakseen, hän samalla ilmoittaa, että teksti on jollakin tavalla tärkeä, tutkimisen arvoinen. Tutkija voi tutkimuksellaan tehdä periaatteesta mistä tahansa tekstistä ajan-kohtaisen ja yhteiskunnallisesti merkittävän.

Taitaa silti olla tavallista ajatella, että yksi teksti on toista tärkeämpi. Moni pitää esimerkiksi virkatekstejä kiistatta tutkimisen arvoisina. Onhan hyvä päästä perille siitä, millaisia nämä kansalaisille tärkeät paperit ovat ja miten niitä mahdollisesti voidaan parantaa.

Monen mielestä myös presidenttien ja poliitikkojen puheita ja kirjoituksia kannattaa tutkia. Niiden

avaamisen saatetaan uskoa paljastavan vaikkapa kieroä vallankäyttöä tai ihailtavaa humaniuttia. Myös lehtijuttujen tutkimiseen suhtaudutaan yleensä suopeasti: ehkä tekstintutkija pystyy osoittamaan esimerkiksi sen, että joskus objektiivisiksi väitetyt uutisetkin ovat täynnä toimittajien subjektiivisia valintoja.

Mutta entä lippuset ja lappuset, tarrat ja aanelokset? Mitä tutkimisen arvoista niissä on?

Katso ohi, näet lähelle!

Tekstintutkijalle kaikki tekstit ovat (kieli)tieteellisesti kiinnostavia, eikä tekstintutkija välttämättä ajattele paljastavansa tutkimuksissaan teksteihin piilotettua valtaa tai muuten parantavansa maailmaa. Niin presidentin uudenvuodenpuheen verkkoversio kuin keittokomeron oveen teipattu siivouskehotuskin ovat oivia aineistoja, kun pohditaan tämänkaltaisia kysymyksiä: Millaisia merkityksiä teksteillä tuotetaan? Millaista kuvaa maailmasta, millaista vuorovaikutusta, millaista käsitystä tiedosta ja kielen mahdollisuuksista?

Entä millaisissa tilanteissa ja kulttuureissa tällaisia tekstejä tuotetaan? Millaisen työn tulosta tekstit ovat? Millaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä niissä

välitetään? Millaisista kielellisistä muoto- ja merkitysvarannoista tekstit on valittu? Miten merkityksiä tuotetaan yhdessä kielellisin ja typografisin valinoin? Mitä ovat merkitykset?

Tutkimuksessa käy usein vieläpä niin, että yhden tekstin tai tekstilajin tutkiminen tuo näkyviin piirteitä toisista teksteistä ja tekstilajeista. Joskus lähelle voi nähdä parhaiten, kun katsoo ohi: Uutisesta voi saada irti jotain uutta, kun setvii pääkirjoitusta. Virkatekstien merkityssolmujen avaamisessa voi auttaa arkitekstien tunteminen.

Tekstintutkimushankkeessa onkin edetty yksittäisten tekstien tarkasta kvalitatiivisesta analyysistä kohti tekstien vertailua ja kvantitatiivisia analyyseja. Yksittäisten tekstien erittelyn ohessa nyt hankitaan myös numerotietoja isommista tekstijoukoista: tutkimuksissa lasketaan esimerkiksi sanaluokkajakaumia ja sanojen yleisyyksiä. Näiden laskelmien perusteella pohditaan, miten tekstilajit eroavat toisistaan.

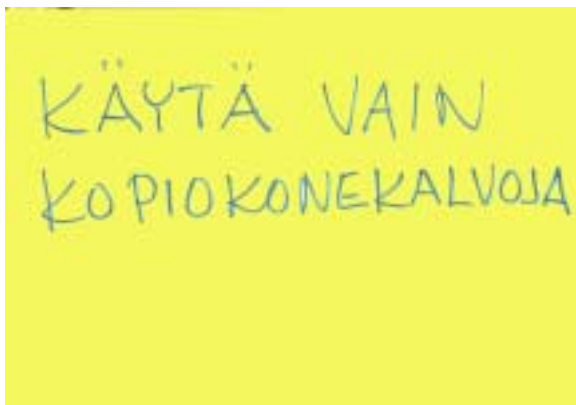
Hankkeessa on tehty yhteistyötä Kotuksen ATK-yksikön kanssa. Työstettävänä on tekstiaineistojen keräämisen, koostamisen ja kvantitatiivisen analysoinnin malli.

Tavoitteena on, että kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi ruokkivat ja täydentävät toisiaan. Samalla kun saadaan uutta tietoa teksteistä ja tekstilajeista, tekstintutkijat yhdessä tietokoneohjelmien kanssa koostavat uusia, keskenään vertailukelpoisia korpuksia ja parantavat niiden analysointimenetelmiä.

Uusia menetelmiä muokattaessa ja sovellettaessa mielessä pyritään kuitenkin pitämään vanhat peruskysymykset: Millaista merkitysten ainesta tekstit ovat? Millaisten merkitysten?

Vesa Heikkinen

Tekstintutkimushankkeen vastuuhenkilö

VUOSI 2003 LYHYESTI

VUONNA 2003 KÄYNNISSÄ OLLEET TUTKIMUSHANKKEET

- Suomen nykykielen sähköinen sanakirja
- Iso suomen kielioppi

Puhutun kielen tutkimus:

- Suomen murteiden sanakirja
- Asiointitilanteiden vuorovaikutuskäytänteiden tutkimus
- Intonaationtutkimus
- Suomen murteiden seuruu
- Ordbok över Finlands svenska folkhäl

Tekstintutkimus:

- Hallinnon lehdistötiedotteiden muuttuminen
- Virka- ja arkitekstien tutkimus
- Verkkotekstien tutkimus

Nimistöntutkimus:

- Se tavallinen Virtanen – Suomalaisen sukunimikäytännön kehitys 1850-luvulta vuoteen 1920
- Finlandssvenskarnas efternamn
- Kaupunkinimistön tutkimushanke
- Paikannimikartasto
- Savon maantarkastusluetteloiden nimistön poiminta
- Someron ja Tammelan asutusnimet

Kirjakielen historian tutkimus:

- Vanhan kirjasuomen sanakirja
- Suomen kirjakielen kehittyminen ja vakiintuminen 1800-luvulla

Kielikartastohankkeet:

- Itämerensuomalainen kielikartasto
- Euroopan kielikartasto

Sukukielten tutkimus:

- Suomi–viro-suursanakirja
- Karjalan kielen sanakirja
- Tšeremissin sanakirja
- Vogulin sanakirja
- Saamelaiskielten sanojen alkuperä

- Romanikielen tutkimus

- Suomalaisen viittomakielen tutkimus

Mikael Reuter

Forskningscentralens svenska verksamhet

Verksamheten under 2003 präglades främst av det nya massmedieprojektet Språkörat (se separat artikel), utgivningen av Svenska språknämnden i Finlands förslag till handlingsprogram och ett livligt nordiskt och europeiskt samarbete.

Den stora efterfrågan på språkvård för massmedierna fortsatte. Samarbetet med Rundradion, som i ett tjugotal år har köpt språkvård motsvarande 70 % av ett årsverke, förändrades på det sättet att Rundradion nu själv anställde sin språkvårdare. Forskningscentralen var emellertid fortfarande representerad i Rundradions svenska språknämnd och Rundradions språkvårdare stod i nära kontakt med kollegerna på svenska avdelningen. Språkvården för *Hufvudstadsbladet* fortsatte som tidigare, i nära samarbete med projektet Språkörat.

Tänk om...

Forskningscentralens svenska språknämnd publicerade sitt förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland, *Tänk om ...* Arbetet på handlingsprogrammet ingick i Svenska kulturfondens Framtidsprojekt, och texten hade skrivits av språknämndens ordförande, professor Marika Tandefelt. Syftet med handlingsprogrammet är att stärka och bevara svenskan i Finland som ett modersmål. Fokus ligger på den språkliga kvaliteten snarare än på de språkliga rättigheterna. Programmet utgår från fyra led-

stjärnor: svenskan i Finland är – och måste förbli – ett komplett och samhällsbärande språk; svenskan i Finland är en del av det svenska riksspråket; det bästa sättet att vårda språket är att använda det, och att arbeta *för* ett språk betyder inte att arbeta *mot* ett annat.

Förslaget till handlingsprogram trycktes i över tvåusen exemplar och fick stor spridning. Det har fått positiv uppmärksamhet både i Finland och i det övriga Norden, där flera motsvarande handlingsprogram har publicerats eller planeras.

Mot gemensamma mål

Avdelningen deltog som vanligt i arrangemangen av olika nationella och nordiska konferenser och seminarier. Här kan särskilt nämnas Hugo Bergrothdagen och det nordiska symposiet ”Mot gemensamma mål”, bägge på Hanaholmen i maj, det femtionde nordiska språkmötet i Tavastehus i augusti och det svensk-finska översättarseminariet i Åbo i september. Avdelningens föreståndare deltog aktivt i arbetet på en omstrukturering av det nordiska språksamarbetet. Det europeiska språksamarbetet tog ett steg framåt genom konstitueringen av Europeiska samarbetsorganisationen för nationella språkinstitutioner (Efnil) på en konferens i Stockholm i oktober.

Manuskriptet till den andra upplagan av *Stora finsk-svenska ordboken* blev färdigt. Ordboken kommer ut under 2004.

De anställda medverkade vid ett tjugotal kurser och seminarier ordnade av utomstående med sammanlagt inemot 60 undervisningstimmar (vartill kommer deltagande i diskussioner och närvaro vid t.ex. seminarier) och höll sammanlagt drygt 20 föredrag och allmänna föreläsningar om språkvård, finlandssvenska, dialekter etc.

Svenska avdelningen var representerad i ett tjugotal finländska och nordiska språkligt relaterade nämnder, kommittéer och andra samarbetsorgan.

Listan över personalens publikationer upptar sju böcker där de anställda medverkat som författare eller redaktörer och ca nittio artiklar, av vilka åtta längre vetenskapliga artiklar och resten huvudsakligen kortare språkvårdsartiklar, recensioner o.dyl.

Mikael Reuter
Avdelningsföreståndare

Charlotta Landén – Jennie Storgård

Språkvård för massmedierna

Språkörat – språkvård för regionala dagstidningar och FNB

Den 1 februari 2003 startade Språkörat, ett samarbetsprojekt mellan de finlandssvenska dagstidningarna, Finska notisbyrån och Forskningscentralen för de inhemska språken. Initiativet till projektet kom från tidningshusen, och det finansieras av tidningarna själva, deras ägarstiftelser och Svenska kulturfonden. Syftet är att erbjuda språkvård för de regionala dagstidningarna (*Österbottningen*, *Jakobstads Tidning*, *Vasabladet*, *Syd-Österbotten*, *Åbo Underrättelser*, *Västra Nyland*, *Borgåbladet*, *Östra Nyland*, *Åland* och *Nya Åland*) samt Finska notisbyrån.

För Språkörat anställdes två språkvårdare, Ylva Forsblom-Nyberg och Charlotta Landén. Under 2003 gjorde vi två besök på varje tidningsredaktion för att på plats handleda och samarbeta med journalisterna i deras skrivarbete. Vi läste journalisternas texter och diskuterade språkriktighet, begriplighet och stil med den enskilda journalisten. Förutom att vi samtalade med de enskilda journalisterna samlade vi också hela redaktionen. Under de gemensamma träffarna tog vi upp språk- och strukturfrågor som vi hade uppmärksammat under genomläsningen av artiklar och som hade kommit upp under samtalen. En annan del av arbetet ute på redaktionerna var att informera om vilka språkliga hjälpmedel journalisterna kan använda vid skrivandet.

Charlotta Landén (stående) och Ylva Forsblom-Nyberg (sittande) ger de finlandssvenska tidningarna och FNB språkvård. Foto: Mikael Reuter.

När vi inte var ute på redaktionerna satt vi på Språkbyrån i Helsingfors och läste tidningarna, skrev språkbrev med aktuella rekommendationer och svarade på språkfrågor per e-post och telefon. Hela tiden stod vi i kontakt med våra språkvårdarkolleger på Svenska språkbyrån, och samarbetet med *Hufvudstadsbladets* och Rundradions språkvårdare var viktigt.

Språkörats verksamhet fortsätter åtminstone år 2004. I januari 2004 lancerades webbplatsen Mediespråk (www.mediesprak.fi). På webbplatsen finns de språkliga rekommendationer som vi har skrivit till tidningsredaktionerna sedan Språkörat startade.

Charlotta Landén

Språkvården för Hufvudstadsbladet

Språkvården för *Hufvudstadsbladet* fortsatte i samma utsträckning som tidigare och motsvarade på årsnivå ca 60 % av en heltidsbefattning, vilket i praktiken innebar att språkvårdaren fanns på redaktionen tre dagar i veckan.

Hufvudstadsbladets språkvårdare var under första halvåret Anna Maria Gustafsson och under andra halvåret Jennie Storgård. Under en stor del av arbetstiden lämnade journalisterna in sina

otryckta texter för språkgranskning på eget initiativ. De sista två timmarna av arbetsdagen avgjorde nattchefen vilka texter som skulle språkgranskas.

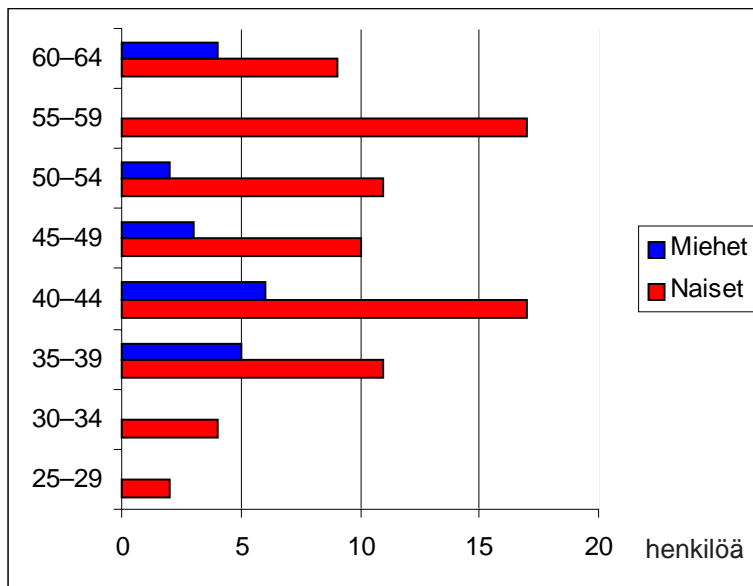
Utöver språkgranskningen och handledningen i samband med den svarade vi också på frågor och satte upp rekommendationer på redaktionens elektroniska anslagstavla.

Jennie Storgård

Tunnuslukuja 2003

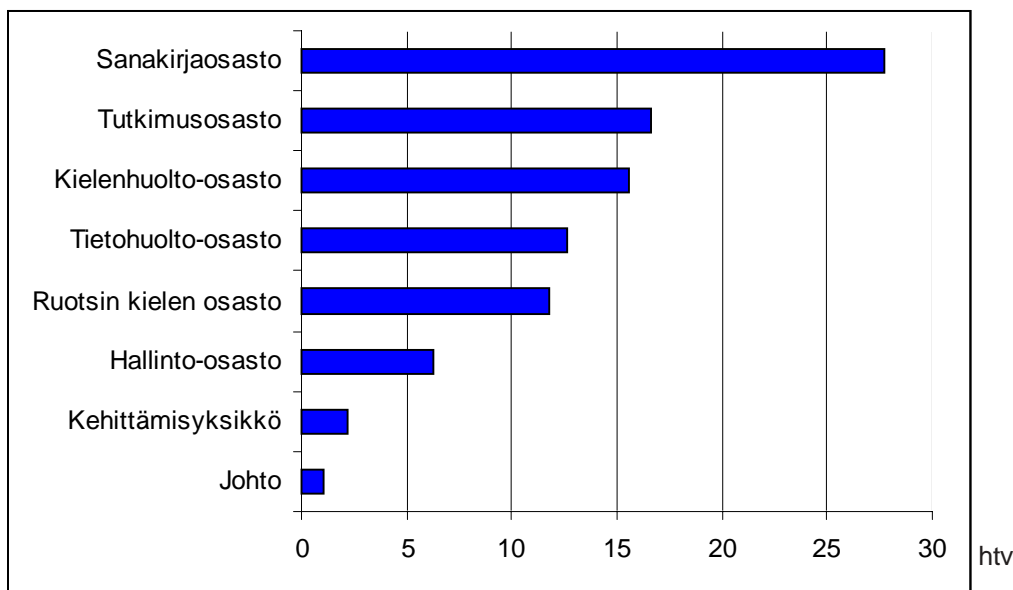
Henkilöstön ikäjakauma

Miesten keski-ikä 47 vuotta
 Naisten keski-ikä 48 vuotta
 Koko henkilökunnan keski-ikä 47,8 vuotta

Henkilötyövuodet

Yhteensä tutkimuskeskuksen rahoituksella 93 htv 2 htkk

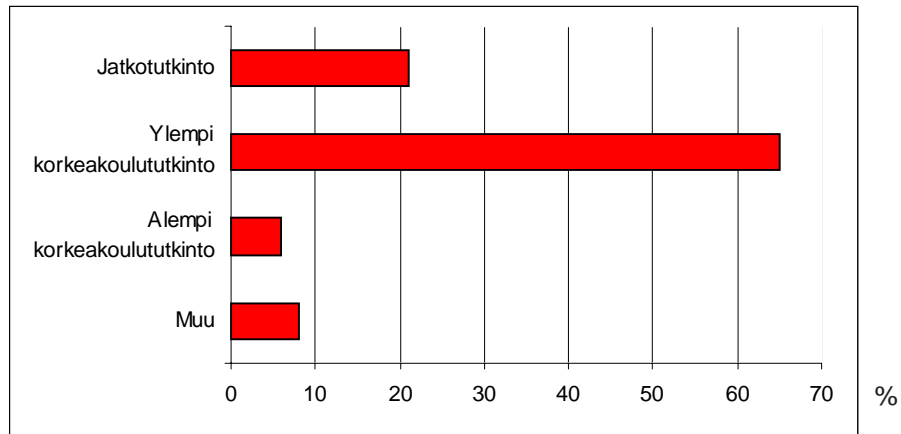
Lisäksi Suomen Akatemian rahoittamana 4 htv, Helsingin yliopiston rahoittamana 6 htkk ja työministeriön rahoituksella 2 htv 9 htkk.

Tutkimuskeskuksessa on työskennellyt myös 11 korkeakouluharjoittelijaa ja 4 siviilipalvelusmiestä

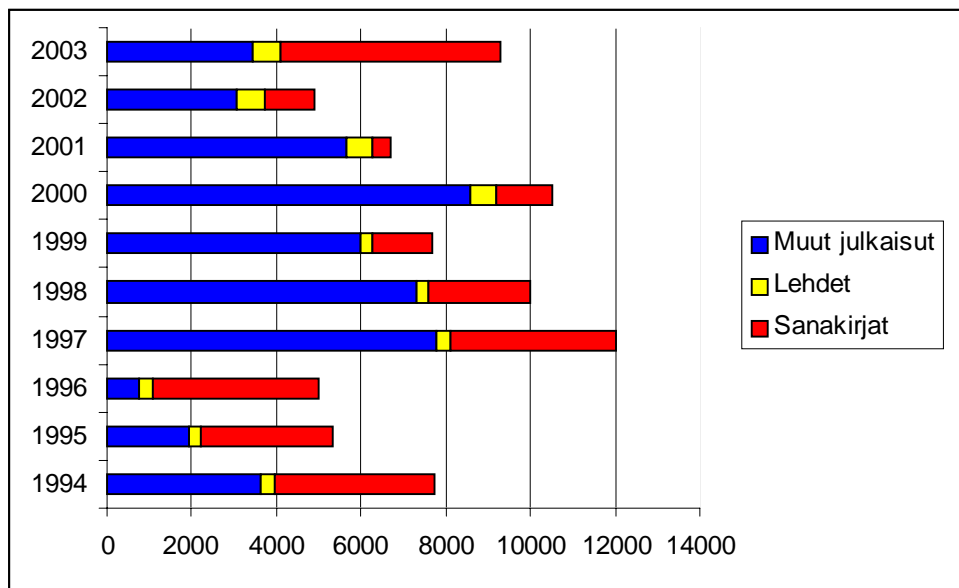
Työvoima yhteensä 107 htv 7 htkk.

Tunnuslukuja 2003

Henkilöstön koulutuspohja

Julkaisujen määrä sivuina 1994 – 2003

Kielenhuollon toimintaa 1999 – 2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Puhelinvastauksia	21 498	19 732	20 339	17 278	14 138*
Kirjallisia vastauksia	1 317	1 534	1 846	1 493	562*
Viestimet (radio, TV, lehdistö)	60	100	74	74	69
Koulutusta tunteina	420	546	560	610	620
Tekstinhuoltoa tunteina	850	465	365	350	480
Tarkistettuja karttalehtiä	155	224	181	154	134

*Kotuksen verkkosivut ja sähköinen Kielikello ovat ilmeisesti vähentäneet kysymysten määrää.

Talousarvion toteutumalaskelma vuodelta 2003

Talousarviotili	Määräraha tai tuloarvio				
	Vuodelta 2003	Edelliseltä vuodelta	Käytettävissä	Käytetty tai kertynyt	Siirretty vuodelle 2004
Varsinaiset määrärahat					
29.88.23 Toimintamenot	2 565 000	207 847	2 772 847	2 497 993	274 855
29.88.53 Veikkausvoittovarot	2 081 000		2 081 000	2 078 295	2 705
Yhteensä	4 646 000		4 853 847	4 576 288	274 855
Ulkopuolinen rahoitus					
29.88.23 Liiketaloudellisten suoritteiden tulot ja menot	464 254		464 254	350 417	113 837
29.88.23 Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot ja menot yhteensä	158 852		158 852	72 614	86 238
34.06.02 Palkkaukset ja muut menot (työllistetyt)	80 976		80 976	78 331	2 645
Tampereen yliopiston kansanperinteen laitoksesta lisämääräraha (Tieteellisten kirjastojen, arkistojen ja tietohuollon kehittäminen) digitointi- ja tiedonhallintoprojektiin	31 555		31 555	24 870	6 685
Suomen Akatemia:					
Käännössuomen eriytyminen ja reseptio					
1800 - 1900-lukujen taitteessa	19 000		19 000	18 628	372
Kielioppihanke	34 983		34 983	36 490	-1 507
Digitoitu arkistoaines kulttuurintutkimuksessa	41 092		41 092	39 215	1 877
Työelämässä olevien henkilöiden jatkokoulutus	23 320		23 320	23 320	0
Tutkijatohtoripaikka: Alueelliset puhe-kulttuurit ja modaali-ilmausten kielioppi	16 824		16 824	16 824	0
Yhteensä	870 855				210 146
Varsinainen ja ulkopuolinen rahoitus yhteensä	5 516 855		5 724 702	5 236 997	485 000

Tutkimuskeskuksen määrärahat vuodeksi 2003 olivat yhteensä 4 853 847 euroa. Vuodelta 2002 siirtyi 207 847 euroa ja vuodelle 2004 siirtyi 474 929 euroa. Määrärahoista palkkoihin ja palkkioihin kului 77 % (v. 2002 78,5 %). Vuokraan, sähkөөn, vesimaksuihin ja siivoukseen kului 12,8 % (v. 2002 13 %) ja muuhun toimintaan jäi 10,2 % (v. 2002 8,5 %).

Ulkopuolisen rahoituksen osuus kokonaisbudjetista on noin 15,8 %.

Suomen Akatemian määrärahoista vuodelle 2004 siirtyi 742 euroa.

Johto

Johtokunta - Direktion (1.1. - 31.3.2003)

professori Pekka Sammallahti, puheenjohtaja
(professori Antero Niemikorpi)
professori Tapani Lehtinen, varapuheenjohtaja
(professori Jyrki Kalliokoski)
professori Erik Andersson
(professori Marika Tandefelt)
professori Kaisa Häkkinen
(professori Leena Kytömäki)
professori Klaus Laalo
(professori Marjatta Palander)
professori Minna-Riitta Luukka
(filosofian maisteri Päivi Rainò)
professori Pirkko Nuolijärvi
(osastonjohtaja Mikael Reuter)
erikoistutkija Aino Piehl
(erikoistutkija Riitta Palkki)

Johtokunta - Direktion (1.4.2003 lukien)

professori Kaisa Häkkinen, puheenjohtaja
(professori Tapani Lehtinen)
professori Pekka Sammallahti, varapuheenjohtaja
(professori Antero Niemikorpi)
professori Jyrki Kalliokoski
(professori Marjatta Palander)
professori Ulla-Maija Kulonen
(professori Klaus Laalo)
professori Christer Laurén
(professori Marika Tandefelt)
professori Minna-Riitta Luukka
(erikoistutkija Hannele Dufva)
professori Pirkko Nuolijärvi
(osastonjohtaja Mikael Reuter)
erikoistutkija Eija-Riitta Grönros
(tutkija Nina Martola)

Johtaja - Direktör

Pirkko Nuolijärvi
(sijaiset/ersättare Mikael Reuter ja Maija Länsimäki)

Johtoryhmä - Ledningsgrupp

Pirkko Nuolijärvi, johtoryhmän puheenjohtaja
Terhi Ainiala, pääluottamusmies
Pirjo Hiidenmaa, kielenhuolto-osaston johtaja
Leena Joki, työsuojeluvaltuutettu
Maija Länsimäki, sanakirjaosaston johtaja
Ritva Paananen, suunnittelupäällikkö
Mikael Reuter, ruotsin kielen osaston johtaja
Tuula Räihä, hallinto-osaston johtaja
Elisa Stenvall, tietohuolto-osaston johtaja
Maria Vilkuna, tutkimusosaston johtaja
Helena Suni, johtoryhmän sihteeri

Kielilautakunnat

Suomen kielen lautakunta (1.1. - 31.5.2003)

professori Harri Mantila, puheenjohtaja
toimittaja Arvi Lind, varapuheenjohtaja
professori Auli Hakulinen
erikoistutkija Pirjo Hiidenmaa
lehtori Anita Julin
toimituspäällikkö Pekka Kukkonen
professori Marjatta Palander
tutkija Taru Kolehmainen, sihteeri

Suomen kielen lautakunta (1.6.2003 lukien)

professori Harri Mantila, puheenjohtaja
toimituspäällikkö Pekka Kukkonen, varapuheenjohtaja
professori Auli Hakulinen
erikoistutkija Pirjo Hiidenmaa
lehtori Anita Julin
professori Marjatta Palander
kääntäjä Oili Suominen
tutkija Taru Kolehmainen, sihteeri

Svenska språknämnden (1.1. - 31.5.2003)

professor Marika Tandefelt, ordförande
professor Marianne Nordman, vice ordförande
undervisningschef Gunborg Gayer
filosofie doktor Sven-Erik Hansén
chefredaktör Torbjörn Kevin
filosofie doktor Ingegerd Nyström
byråchef Mikael Reuter
forskare Charlotta af Hällström, sekreterare

Svenska språknämnden (från 1.6.2003)

professor Marika Tandefelt, ordförande
professor Marianne Nordman, vice ordförande
undervisningschef Gunborg Gayer
chefredaktör Lars Hedman
lagstiftningsrådet Sten Palmgren
byråchef Mikael Reuter
lektor Sonja Vidjeskog
forskare Pia Westerberg, sekreterare

Saamen kielen lautakunta (1.1. - 31.5.2003)

suunnittelija Matti Morottaja, puheenjohtaja
filosofian kandidaatti Kaarina Vuolab-Lohi, varapuheenjohtaja
rajavartija Ilmari Mattus
poromies Jouni Mosnikoff
opettaja Inker-Susanna Nutti
opettaja Seija Sivertsen

Saamen kielen lautakunta (1.6.2003 lukien)

tutkija Marja-Liisa Olthuis, puheenjohtaja
projektityöntekijä Katri Fofonoff
tutkija Vesa Guttorm
oppimateriaalisihteeri Hannu Kangasniemi
poromies Jouni Mosnikoff
projektinjohtaja Pia Ruotsala
tutkija Kaarina Vuolab-Lohi

Romanikielen lautakunta (1.1. - 31.5.2003)

professori Fred Karlsson, puheenjohtaja
tutkija Henry Hedman, varapuheenjohtaja
tutkija Kimmo Granqvist
romanikielen opettaja Helena Hagert
romaniasiain yhdyshenkilö Unto Jääpuro
pääsihteeri Miranda Vuolasranta
romanikielen opettaja Tuula Åkerlund
erikoistutkija Anneli Hänninen, sihteeri

Romanikielen lautakunta (1.6.2003 lukien)

professori Fred Karlsson, puheenjohtaja
tutkija Henry Hedman, varapuheenjohtaja
tekninen avustaja Henry Bollström
erikoistutkija Kimmo Granqvist
romanikielen opettaja Helena Hagert
diakoni Tino Varjola
pääsihteeri Miranda Vuolasranta
romanikielen opettaja Tuula Åkerlund
erikoistutkija Anneli Hänninen, sihteeri

Viittomakielen lautakunta (1.1. - 31.5.2003)

koulutuspäällikkö Markku Jokinen, puheenjohtaja
tutkija Päivi Rainò, varapuheenjohtaja
laboratoriotyöntekijä Pirkko Johansson
videotuotantotyöntekijä Harry Malmelin
viittomakielen lehtori Terhi Rissanen
apuopettaja Esa Toom
tutkija Leena Savolainen, sihteeri

Viittomakielen lautakunta (1.6. 2003 lukien)

koulutuspäällikkö Markku Jokinen, puheenjohtaja
tutkija Anja Malm, varapuheenjohtaja
laboratoriotyöntekijä Pirkko Johansson
viittomakielen lehtori Terhi Rissanen
apuopettaja Esa Toom
viittomakielen kääntäjä Tomas Uusimäki
tutkija Leena Savolainen, sihteeri

Julkaisut vuonna 2003

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarja (KKTKJ)

- Kielitieteen asiasanasto : suomi–englanti–viro–saksa / toimittajat: **Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä** & Ulla-Maija Kulonen ; kääntäjät: David Steadman (englanti), Mare Onga (viro) ja Wolfgang Veenker (saksa) ; atk-asiantuntijat: **Tarmo Rahikainen, Mikko T. Virtanen ja Outi Lehtinen**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. (KKTKJ ; 128) Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/kirjasto/asiasanasto.shtml>>
- Maiden nimet : suomeksi, ruotsiksi, saameksi, englanniksi, ranskaksi ja saksaksi / toimittanut **Saara Welin**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, [2003]. – 182 s. (Kielenkäytön oppaita ; 4) (KKTKJ ; 126)
- Ollikainen, Veera: Slovar' severno-ingermanlandskih govorov finskogo jazyka : govory vuolè i koltusskij = Pohjois-Inkerin murre-sanakirja : Vuoleen ja Kelton murre-sanasto / V. M. Ollykainen ; podgotovlen k pecati T. P. Bojko. – [Helsinki] : [Kotimaisten kielten tutkimuskeskus], [2003]. 421 s. (KKTKJ ; 127)
- Pitkänen, Ritva Liisa**: Kaupunkinimistöän historiaa [Elektroninen aineisto] / Ritva Liisa Pitkänen, Janne Saarikivi, Sami Suviranta ; toimittaneet **Mikko Lounela ja Raija Miikkulainen**. Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. Tekstiä ja karttoja (KKTKJ ; 125). Järjestelmävaatimukset: Internet-yhteys, WWW-selain. Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/verkkojulkaisut/julk125/>>
- Suomalaisen viittomakielen perussanakirja [Elektroninen aineisto] / [toimitus: Anja Malm, **Leena Savolainen** ... et al.] – Helsinki : Kuurojen liitto ry, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. – [Helsinki] : Sininen Meteoriitti Oy, 2003. Tekstiä ja videoita (KKTKJ ; 104 ja 121) Järjestelmävaatimukset: Internet-yhteys, WWW-selain. Windows Media Player -sovellus ; QuickTime player -sovellus. Verkko-osoite: <http://suvi.viittomat.net/> Julkaistu myös paperimuodossa: Suomalaisen viittomakielen perussanakirja / [toimitus: Anja Malm, päätoimittaja ... Leena Savolainen et al.] ; [hakusymbolien piirroksat: Anne Piisilä]. – [Helsinki] : KL-Support [oikea muoto: KL Support Oy], 1998. – 798, [4] s. : kuv. (KKTKJ ; 104) Lisäpainos: 2002
- Suomen murteiden sanakirja. 7. osa : kiainen–konkelopuu / [toimitus: **Matti Vilppula** päätoimittaja, **Ulla Takala** toimituspäällikkö ; toimittajat **Tarja Hyvärinen, Nina Kamppi, Tarja Korhonen, Juhani Paronen, Kerttu Pohja, Katariina Rouvala, Eeva Tuominen, Maila Vehmaskoski, Pirkko Vuorenpää**]. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. – XV, 971 s., [1] taitekarttalehti : kartt. (KKTKJ ; 36)
- Suomi–viro–suursanakirja = Soome–eesti suursõnaraamat / [päätoimittaja Valdek Päll] ; [toimitussihteeri Margit Langemets] ; [toimittajat Anu Haak, Paul Kokla, Külli Kuusk, Helga Laanpere] ; [suomen kielen asiantuntija **Maija Länsimäki**] ; [kieliopin asiantuntija Ülle Viks] ; [paikannimien asiantuntija Peeter Päll] ; [ATK-asiantuntijat Indrek Hein, Margit Langemets] ; [graafinen suunnittelu Jüri Kaarma] ; [taitto Sirje Ratso] ; [toimitusneuvosto Raimo Jussila, Maija Länsimäki, **Pirkko Nuolijärvi, Ritva Paananen**, Urmas Sutrop, Ülle Viks, Asta Õim]. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus – Tallinn : Eesti Keele Sihtasutus, 2003. – 2 nid. (1293, 1301 s.) (KKTKJ ; 124)

Skrifter / Forskningscentralen för de inhemska språken

- Tandefelt, Marika: Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland / Marika Tandefelt. – [Helsingfors] : Forskningscentralen för de inhemska språken, 2003. – X, 194 s.

Kirjat – Monografier

- Alanen, Timo**: Sääksmäen vanhat paikannimet ja historialliset kartat Valkeakoskella / kirj. Timo Alanen ja Jyrki Lehtinen ; toimittajat: Tuula Heikkurinen-Montell ja Helena Taskinen. – Helsinki : Museovirasto, 2003. – 157 s. : kuv., kartt. (Rapola-tutkimuksia ; 5)
- Boken om våra modersmål : festskrift till Mikael Reuter på hans 60-årsdag den 17 maj 2003 / redaktion: Ann-Marie Ivars, **Sari Maamies, Peter Slotte, Eivor Sommardahl**, Marika Tandefelt. – Esbo : Schildt, 2003. – 350 s. : kuv.
- Hiidenmaa, Pirjo**: Suomen kieli – who cares? – Helsingissä : Otava, 2003. – 317 s.
- Piehl, Aino** – Vihonen, Inka-Liisa – Ehrenberg-Sundin, Barbro: Écrire pour être traduit. – Regeringskansliet, Centre de Traduction des organes de l'Union de européenne, 2003. – 16 s.
- Piehl, Aino** – Vihonen, Inka-Liisa – Ehrenberg-Sundin, Barbro: Writing for translation. – Translation centre for the bodies of the European Union, 2003. – 16 s.
- Reuter, Mikael**: Översättning och språkriktighet. – Helsingfors : Svensk språktjänst, 2003. – 127 s. : kuv. (Version 2003)

Toimitteet – Redigerade verk

- Klarspråk : rapport från en konferens den 20–22 oktober 2000 på Hanaholmen i Esbo, Finland / redigerad av **Charlotta af Hällström**. – [Oslo] Helsingfors : Nordiska språkrådet, 2003. – 78 s.
- LexicoNordica 10 : Tidsskrift om leksikografi i Norden utgitt av Nordisk forening for leksikografi i samarbeid med Nordisk språkråd / red. av Henning Bergenholtz... **Nina Martola** [et al.]. – Oslo : LexicoNordica, 2003. – 207 s.
- Nordisk mötesordlista / **Charlotta af Hällström**. (red.). – Nordiska språkrådet, 2003. – 87 s.
- Pennanen, Jukka – **Näkkäläjärvi, Klemetti** (eds.): Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life. – Inari : Sámi Museum, 2003. – 238 s. (Publication of the Inari Sámi Museum ; 5)
- Språk i Norden 2002 : årsskrift for språknemndene i Norden / red. av Henrik Holmberg... **Charlotta af Hällström, Aino Piehl** [et al.]. – Oslo : Novus, 2002. – 238 s.
- Språk i Norden 2003 : årsskrift for språknemndene i Norden / red. av T. Breivik... **Charlotta af Hällström, Aino Piehl** [et al.]. – Oslo : Novus, 2003. – 202 s.
- Suomi kakkonen : opas opettajille / toimittaneet Marjo Mela ja **Pirjo Mikkonen**. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2003. – (171 s.) : kuv. (Tietolipas ; 198)
- Tutkimuksen erikoisnumero / **Outi Paloposki**, Satu Leinonen ja Kaisa Koskinen // Kääntäjä 2003 : 6, 16 s.

Artikkelit – Artiklar

Tieteelliset artikkelit ja katsaukset – Vetenskapliga artiklar

- Aikio, Ante**: Suomen saamelaisperäisistä paikannimistä // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 1, s. 99–106
- Ainiala, Terhi**: Kaupunkinimistön tutkimuksen perusteet (Summary: The study of urban names) // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 1, s. 207–225 [ref.]
Nordisk namnforskning 2002. Finland / Terhi Ainiala & Gunilla Harling-Kranck // *Namn och bygd*. – Uppsala. Vol. 91 (2003), s. 111–114
Why do place names change? // *International Congress of Onomastic Sciences: Actas do XX Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas, Santiago de Compostela, 20–25 Setembro 1999*. – A Coruña : Fundación Pedro Barrié de la Maza, 2002. S. 931–936
- Alanen, Timo**: Sääksmäen vanhaa paikannimistöä nykyisellä Valkeakoskella // *Sääksmäen vanhat paikannimet ja historialliset kartat Valkeakoskella* / kirj. Timo Alanen ja Jyrki Lehtinen ; toimittajat: Tuula Heikkurinen-Montell ja Helena Taskinen. – Helsinki : Museovirasto, 2003. (Rapola-tutkimuksia ; 5), s. 5–79
- Forsberg, Hannele**: Paths of development for modal meanings : evidence from the Finnic potential mood // *Historical linguistics 2001. Selected papers from the 15th International Conference on Historical Linguistics, Melbourne, 13–17 August 2001*. – Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2003. S. 143–161 [ref.]
- Granqvist, Kimmo**: Suomen romanin leksikaalisista kerrostumista ja niiden fonologisista ja morfologisista prosesseista (Summary. The lexical components of Finnish Romani and related phonological and morphological processes) / Kimmo Granqvist ja Helena Pirttisaari // *Puhe ja kieli*. – Helsinki : Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys. 23 (2003) : 1, s. 25–41 [ref.]
Suomen romanin nominimorfologiaa (Summary: The nominal morphology of Finnish Romani) / Kimmo Granqvist ja Henry Hedman // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 4, s. 482–507 [ref.]
- Grönros, Eija-Riitta**: Marja Lehtinen 1946–2003 // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 3, s. 431–433
Marja Lehtinen / Eija-Riitta Grönros och Nina Martola // *LexicoNordica*. – Oslo : Nordisk forening for leksikografi. 10 (2003), s. 205–207
Ordboken och värderingarna // *Nordiske studier i leksikografi. 6 : Rapport fra Konferanse om Leksikografi i Norden Tórshavn 21.–25. august 2001* / Red. af Zakaris Svabo Hansen og Anfinnur Johansen. – Tórshavn, 1993. (Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi ; nr. 7), s. 101–107
- Hedman, Henry**: Suomen romanin nominimorfologiaa (Summary: The nominal morphology of Finnish Romani) / Kimmo Granqvist ja Henry Hedman // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 4, s. 482–507 [ref.]
- Heikkinen, Vesa**: Presentation av ett forskningsprojekt och några tankar om ett gott språk // *Klarspråk. Rapport från en konferens den 20–22 oktober 2000 på Hanaholmen i Esbo, Finland* / redigerat av Charlotta af Hällström. – [Oslo]. – Helsingfors : Nordiska språkrådet 2003. S. 55–68
Teksti ja tyylit // *Oulun koulun satoa* / toim. Jari Sivonen. – Oulu : Oulun yliopisto, 2003. (Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja nro 22. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen ja logopedian laitos), s. 78–91
- Hiidenmaa, Pirjo**: Kielenhuolto meillä ja muualla // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt 2003. S. 77–82
- af Hällström, Charlotta**: Några finländska drag i Lönnrots reseminnen // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt 2003. S. 111–121
- Koponen, Eino**: Waren die Tschuden ein Wundervolk? Zur Etymologie eines (ostseefinnischen) Ethnonyms // *Finno-Ugrians and Indo-Europeans*. – Maastricht : Shaker 2002. S. 209–216
Zur Etymologie zweier lappischer Vogelnamen : rievsák ‘Moorschneehuhn’ und guovsák ‘Unglückshäher’ // *Ural-Altäische Jahrbücher*. – Wiesbaden 2001/2002. Neue Folge. Band 17, s. 1–8

- Leino, Antti:** Louhi ja naistenmaa – kalevalaisten runojen Pohjolan sijainti peruskartan nimistön valossa / Risto Pulkkinen, Marko Salmenkivi, Antti Leino ja Heikki Mannila // *Sananjalka*. – Turku : Suomen kielen seura. 45 (2003). S. 67–78.
Rule discovery and probabilistic modeling for onomastic data / Antti, Leino, Heikki Mannila and Ritva Liisa Pitkänen // *Knowledge discovery in databases: PKDD : 7th European Conference on principles and practice of knowledge discovery in databases Cavtat-Dubrovnik, Croatia, September 2003, Proceedings*. – Germany : Springer 2003. S. 291–302
- Maamies, Sari:** Från stingpinne till språklagsreform / Ann-Marie Ivars, Sari Maamies, Peter Slotte, Eivor Sommardahl, Marika Tandefelt // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 5–6
- Martola, Nina:** Aktionsart – ett problem i tvåspråkiga ordböcker // *Nordiske studier i leksikografi. 6 : Rapport fra Konferanse om Leksikografi i Norden Tórshavn 21.–25. august 2001* / Red. af Zakaris Svabo Hansen og Anfinnur Johansen. – Tórshavn, 1993. (Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi ; nr. 7), s. 227–239
Ibland får man ta vad man får – om några sammansättningar på –tagare // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt 2003. S. 210–221
Marja Lehtinen / Eija-Riitta Grönros och Nina Martola // *LexicoNordica*. – Oslo : Nordisk forening for leksikografi. 10 (2003), s. 205–207
- Nuolijärvi, Pirkko:** Hur kan en finskspråkig individ leva ett tvåspråkigt liv i Finland / Pirkko Nuolijärvi och Sampo Nuolijärvi // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 242–253
Poliitikot keskustelua esittämässä / Pirkko Nuolijärvi ja Liisa Tiittula // *Tiedotustutkimus*. – Helsinki : Tiedotusopillinen yhdistys. 25 (2003) : 2, s. 46–64
Puhutun kielen variaatio televisiokeskustelussa // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 3, s. 370–385
- Paikkala, Sirkka:** Names of foreign rule in Finland // *A World of names I. Special issue: Nomina Africana*. – Gezina : Names Society of Southern Africa. 15 (2001:1&2), s. 114–120
Wechselwirkungen zwischen Orts- und Personennamen // *International Congress of Onomastic Sciences: Actas do XX Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas, Santiago de Compostela, 20–25 Setembro 1999*. – A Coruña : Fundación Pedro Barrié de la Maza, 2002. S. 329–338
- Palkki, Riitta:** Henrik Florinuksen sananlaskukokoelman ensiesiintymistä // *Vana kirjakeel ühendab*. – Tartu, 2003. – (Tartu ülikooli eesti keele õppetooli toimetised ; 24), s. 203–217
- Paloposki, Outi:** 1800-luvun Tuhat ja yksi yötä suomalaisittain // *Sananjalka*. – Turku : Suomen kielen seura. 45 (2003), s. 140–162
Kääntämisen paikka yhteiskunnassa ja kulttuurissa // *Nerontuotteita maailmalta. Näkökulmia suomennosten historiaan / Toim. Pirkko Lilius ja Henna Makkonen-Craig*. – Helsinki: MonAKO, 2003. – (Helsingin yliopiston käännöstieteellisiä julkaisuja ; 4), s. 5–22
Ne jotka tekevät ja ne jotka puhuvat / Outi Paloposki, Satu Leinonen ja Kaisa Koskinen // *Kääntäjä* 2003 : 2, s.1
- Piehl, Aino:** Förord // *Klarspråk. Rapport från en konferens den 20–22 oktober 2000 på Hanaholmen i Esbo, Finland* / redigerat av Charlotta av Hällström. – [Oslo]. – Helsingfors : Nordiska språkrådet 2003. S. 6–10
Konventti i finskan – ett ords renässans och svårigheterna att förutspå framtiden // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 271–276
- Pitkänen, Ritva Liisa:** Bilingual place names in Finland // *A World of names I. Special issue: Nomina Africana*. – Gezina : Names Society of Southern Africa. 15 (2001:1&2), s. 110–113
De finska lånenamnen i Pargas // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 277–284
Lånenamn som bebyggelsehistoriska vittnesbörd (Summary: Loan names as evidence for settlement history) // *Namn och kulturella kontakter i Östersjöområdet. Handlingar från NORNA:s 30:e symposium i Visby 14–16 september 2001*. – Uppsala : Norna 2003. (Norna rapporter ; 78), s. 174–182
Rule discovery and probabilistic modeling for onomastic data / Antti, Leino, Heikki Mannila and Ritva Liisa Pitkänen // *Knowledge discovery in databases: PKDD : 7th European Conference on principles and practice of knowledge discovery in databases Cavtat-Dubrovnik, Croatia, September 2003, Proceedings*. – Germany : Springer 2003. S. 291–302
Turku, Keskiajan kaupunki // *Kaupunkinimistön historiaa* [Elektroninen aineisto] / Ritva Liisa Pitkänen, Janne Saarikivi, Sami Suviranta ; toimittaneet Mikko Lounela ja Raija Miikkulainen. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003 (KKTKJ ; 125) Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/verkkojulkaisut/julk125/>>
Turun kaupunkinimien alkuperä (Aninkaistenmäki ; Aurajoki ; Kerttulinmäki ; Kaskenkatu ; Kiinamylynnkatu ; Korppolaistenkatu ; Gropen ; Kuninkaankatu ; Kupittaa ; Kurjenkaivonkenttä ; Luostarin jokikatu ; Mätäjärvi ; Puutarhakatu ; Ryssänmäki ; Sampalinnanmäki ; Sotalaistenkatu ; Turku ; Tuureporinkatu ; Unikankare ; Vartiovuori) // *Kaupunkinimistön historiaa* [Elektroninen aineisto] / Ritva Liisa Pitkänen, Janne Saarikivi, Sami Suviranta ; toimittaneet Mikko Lounela ja Raija Miikkulainen. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003 Tekstiä ja karttoja (KKTKJ ; 125) Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/verkkojulkaisut/julk125/>>
- Raevaara, Liisa:** Potilaan alkoholinkäyttö – ongelmallinen puheenaihe terveyskeskuslääkärin vastaanotolla // *Duodecim*. – Helsinki. 119 (2003 : 119), s. 313–320 [ref.]
Potilas vaivansa tulkkina – ymmärtääkö lääkäri yskän? / Johanna Ruusuvoori, Liisa Raevaara, Anssi

Peräkylä // *Suomen Lääkärilehti*. 58 (2003 : 42), s. 4219–4225 [ref.]

- Sandström, Caroline:** Lagbundenhet eller kaos i förändringsprocesser vid dialektutjämning // *Nordisk dialektologi* / Gunnstein Akselberg, Anne Marit Bødal og Helge Sandøy (red.). – Oslo : Novus 2003. S. 465–479
- Seppänen, Eeva-Leena:** Demonstrative pronouns in addressing and referring in Finnish // *Diachronic perspectives on address term systems*. – Amsterdam : Benjamin 2003. S. 375–399 [ref.]
- Vad är partiklar för ord? – Partikelbehandlingen i finska ordböcker från 1800-talet / Eeva-Leena Seppänen & Ilona Herlin // *Nordiske studier i leksikografi. 6 : Rapport fra Konference om Leksikografi i Norden Tórshavn 21.–25. august 2001* / Red. af Zakaris Svabo Hansen og Anfinnur Johansen. – Tórshavn, 1993. (Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi ; nr. 7), s. 315–326
- Slotte, Peter:** Från bygdemål till bygdemål // *Namn och språk i när och fjärran*. – Helsingfors : Helsingfors universitet, 2003. S. 47–66
- Från stingpinne till språklagsreform / Ann-Marie Ivars, Sari Maamies, Peter Slotte, Eivor Sommardahl, Marika Tandefelt // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 5–6
- Råd om namn // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 317–328
- Sommardahl, Eivor:** Från stingpinne till språklagsreform / Ann-Marie Ivars, Sari Maamies, Peter Slotte, Eivor Sommardahl, Marika Tandefelt // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 5–6
- Förord // *Klarspråk. Rapport från en konferens den 20–22 oktober 2000 på Hanaholmen i Esbo, Finland* / redigerat av Charlotta av Hällström. – [Oslo]. – Helsingfors : Nordiska språkrådet 2003. S. 6–10
- Tuomi, Tuomo:** Pedersöre – Pietarsaari // *Boken om våra modersmål*. – Esbo : Schildt, 2003. S. 341–350
- Valtavuo-Pfeifer, Ritva:** Främmande spår i namnskicket i en finsk namnmiljö (Summary: Foreign traces in the nomenclature of a Finnish name environment on the Gulf of Finland in eastern Finland) // *Namn och kulturella kontakter i Östersjöområdet. Handlingar från NORNA:s 30:e symposium i Visby 14–16 september 2001*. – Uppsala : Norna 2003. (Norna rapporter ; 78), s. 197–210

Yleistajuiset artikkelit – Populära artiklar

- Aapala, Kirsti:** Kevät ja korra (Vastine Johanna Mehtolan artikkeliin // Suomen luonto 5/2003) // *Suomen luonto*. – Helsinki : Suomen luonnonsuojeluliitto. 62 (2003) : 6, s. 54
- Sisilisko // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 26–28
- Ainiala, Terhi:** Bronks, Vantsku ja Heinälato: kaupunkinimistö keruuta Helsingin seudun kouluissa // *Virke : Äidinkielen opettajain liiton jäsenlehti*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto. 2003 : 2, s. 47–49
- Nimistöntutkimus muutti maalta kaupunkiin // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 8
- Omaa ja vierasta Kuhmoisten paikannimistöissä // *Kuhmoisten Sanomat*. 24.4.2003, s. 5
- Paikannimiä on moneksi // *Pohjalainen*. – Vaasa : Vaasa. 31.3.2003, s. 10
- Slanginimiä kerätty eri puolilta Suomea // *Helsingin Sanomat*. 18.12.2003
- Alanen, Timo:** Eino Tammisen muistoja entisajan tukinajosta // *Lounais-Hämeen joulu*. – Forssa : Lounais-Hämeen kotiseutu- ja museoyhdistys. 2003, s. 28–29
- Vanha niittyjen kauppakirja Somerniemeltä (Svenskt referat: Ett gammalt ängsköpebrev från Somerniemi) // *Vuosikirja / Lounais-Hämeen kotiseutu- ja museoyhdistys*. – Forssa : Lounais-Hämeen kotiseutu- ja museoyhdistys. 72 (2003), s. 93–95, 146
- Bernas, Sandra:** Den fleirspråklege utfordringa // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 14–16
- Förvirrande lika // *Arena för modersmål och litteratur : medlemsblad för Svenska modersmåls-läraryrkeföreningen i Finland*. – Helsingfors : Svenska modersmåls-läraryrkeföreningen i Finland. 2003 : 1, s. 16
- Irriterande småord // *Arena för modersmål och litteratur : medlemsblad för Svenska modersmåls-läraryrkeföreningen i Finland*. – Helsingfors : Svenska modersmåls-läraryrkeföreningen i Finland. 2003 : 3, s. 19–20
- Jubilarena Eivor och Mikael // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 17–19
- Eiras, Vuokko:** Ylöjärveläisen tutkijan muistoa vaalittiin juhlaseminaarissa // *Ylöjärven uutiset*. – Ylöjärvi : Ylöjärven uutiset. 10.12.2003
- Eronen, Riitta:** Asiaa isoilla kirjaimilla // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 3
- Henkilönnimistöistä vielä saatavilla // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 41 (Lukijoilta)
- Kielenhuollon kevät // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 3
- Kieliuutiset // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 3
- Kissat ja koirat // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 42 (Kysytyä)
- Kysymysmerkki // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 39 (Kysytyä)
- Käytännön ohjeita alkukirjaimen valintaan / Riitta Eronen ja Raija Moilanen // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 43–47
- Oikeus asialliseen kieleen / Riitta Eronen ja Pirjo Hiidenmaa // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 16–18
- Sanapaketti Kielitoimistosta // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. – Stockholm. 2003 : 4, s. 19
- Sanaterveisiä Kielitoimistosta // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. – Stockholm. 2003 : 3, s. 24
- Sanoista tekoihin // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 3
- Uudissanoja kaupasta // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. – Stockholm. 2003 : 2, s. 9
- Uudistitteleitä artonomista tradenomiin // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. –

- Stockholm. 2003 : 1, s. 21
- Falk, Mia:** En dag i dialekternas sällskap // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 11–13
Med namns nämnannde // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 20–22
Ordning och reda på arbetet // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 29–31
Svenskan kommer förändras // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 27
- Granqvist, Kimmo:** Kotuksen kuulumisia // *Zirikli*. – Helsinki : Suomen Romaniyhdistys ry. 2003 : 1, s. 22–23
Naaluno rakkiba // *Zirikli*. – Helsinki : Suomen Romaniyhdistys ry. 2003:1, s. 1
- Haapanen, Minna:** Pro shopista greenille? Vastaus // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2003 : 2, s. 38–39 (Kysyttyä)
Reikäpeli ja lyöntipeli // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 42 (Kysyttyä)
- Hedman, Henry:** Iranista löytynyt romaniheimo // *Romano boodos : Suomen mustalaislehti*. – Helsinki : Mustalaislähetys. 2003 : 2, s. 16
Terne komuja – amengo baro dzoor // *Romano boodos : Suomen mustalaislehti*. – Helsinki : Mustalaislähetys. 2003 : 1, s. 13 (Meidän kieli)
YK: Keski- ja Itä-Euroopan romaneilla kurjat olot // *Romano boodos : Suomen mustalaislehti*. – Helsinki : Mustalaislähetys. 2003 : 2, s. 16
- Heikkilä, Elina:** Rakastavtko graafikot pieniä kirjaimia? // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 21–23
Sanatkin valikoivat kaverinsa // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. – Stockholm. 2003 : 3, s. 4–7
Sanoja sanoista – suomen kielen johto-oppia // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 3, s. 68–69
- Heikkinen, Vesa:** Kiihottaako Halme sittenkin kansanryhmää vastaan? // *Vihreä lanka*. – [Helsinki] : Vihreä eduskuntaryhmä. 2003 : 43 (24.10.2003) (Kommentti, Näytön paikka)
”Kirjoittelen omaa napaa”. Äitien kieltä verkossa // *Vauva*. 2003 : 12, s. 66
Maatalous karsinoi puolueita. Vaaliohjelmateksteistä paljastuu isojakin näkemyseroja // *Maaseudun tulevaisuus*. – Helsinki : Maataloustuottajain keskusliitto. 2003 : 30, 14.3.2003, s. 6
Mitä mieltä presidentti on ja saa olla? Presidentin uudenvuodenpuhe 1.1.2003 jätti jälleen paljon tulkinnanvaraa // *Satakunnan kansa*. – Pori : Satakunnan kirjateollisuus. 6.1.2003
Mutkikas maatalous Euroopan perustuslaissa // *Maaseudun tulevaisuus*. – Helsinki : Maataloustuottajain keskusliitto. 2003 : 126, 27.10.2003, s. 2
Selkokieli ja selvä kieli // *Selkonen. Selkokeskus tiedottaa*. 2003: 2, s. 4
Virkakieli, kenen kieli? Oikeuskulttuurin päivän esitelmä Säätytalossa 7.11.2003. http://www.kotus.fi/Tietoa_kielestä
Virkatekstien avauduttava myös virkakulttuuria tuntemattomalle lukijalle. Virastossa teksti voi ottaa valian ihmiseltä // *Kuntalehti*. – Helsinki : Suomen kuntaliitto. 2003 : 14 (28.8.2003), s. 70
- Heinonen, Tarja:** Kommentti (Kommentti Jaakko Anhavan artikkeliin Lieneisikö mahdollista // *Kielikello* 1/2003, s. 40) // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 40 (Keskustelua)
- Hiidenmaa, Pirjo:** Kaija Koon ja Eino Grönin välissä // *Ylioppilasaineita*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto, 2003. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 237), s. 103–104
Kielitoimisto neuvoo ja palvelee // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 6–7
Koulu ja kielenhuolto // *Virke : Äidinkielen opettajain liiton jäsenlehti*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto. 2003 : 4, s. 60–61
Millaista on hyvä lakiteksti? // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 29
Mistä Agricola tiesi? // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 4
Oikeus asialliseen kieleen / Riitta Eronen ja Pirjo Hiidenmaa // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 16–18
Valtionhallinnon nimien alkukirjaimet // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 10–14
- Hyvärinen, Riitta:** Ihan pihalla paikallissijoista // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 7, s. 50–51
Onko kieli kunnossa? // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 4, s. 84–85
Ruusu on ruusu – kasvien ja eläinten nimistä // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 18–20
- Kankaanpää, Salli:** Miksei sanakirjasta löydy Legoja? // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 34–35
Tiedottaa – informoida – huomauttaa // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 38
- Kolehmainen, Taru:** Itsensä hukkaamisesta itsemurhaan // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 32–33
Pyhät nimet // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 24–29
Rakkaudella – tavan adessiivista // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 4–11
Tavun rajat // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 32–36
Uskontunnustuksen kielestä : Vastaus // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 37 (Lukijoilta)
- Kristiansson-Seppälä, Anna-Liisa:** Tutkimuskeskuksen kirjasto // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 11
- Länden, Charlotta:** Nordiskt språkmöte i Tavastehus // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 25
Språkörat språkvårdar finlandssvenska dagstidningar // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 26–28
- Länsimäki, Maija:** Letut, blinit ja krepit – hyvällä on monta nimeä // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 22–25
- Mikkonen, Pirjo:** Beatlesin musiikki, Hemingway’sin drinkit // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 38–39

- Benediktuksesta Penttiin – suomalaisten etunimien vaiheita // *Mitä missä milloin 2004*. – Helsinki : Otava 2003. S. 194–200
- Charles vai Kaarle? // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 39 (Kysyttyä)
- Erisnimen ja yleisnimen rajankäyntiä // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 5–9
- Erisnimiäkin taivutetaan // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 39–40 (Kysyttyä)
- Johdanto // *Suomi kakkonen : opas opettajille / toimittaneet Marjo Mela ja Pirjo Mikkonen*. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2003. (Tietolipas ; 198), s. 7–11
- Onko Tampere Eteläinen Etelä-Tampereella? // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 21–23
- Serbia ja Montenegro // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 39 (Kysyttyä)
- Moilanen, Raija:** ekspatriaatti // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 39 (Kysyttyä)
- Käytännön ohjeita alkukirjaimen valintaan / Riitta Eronen ja Raija Moilanen // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 43–47
- liittouma ~ liittoutuma // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 39 (Kysyttyä)
- tarjooma // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 39 (Kysyttyä)
- Moisio, Arto:** Venäläinen, venäjänmaalainen, venäjäläinen // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 36 (Näkökulma)
- Nuolijärvi, Pirkko:** Direktören har ordet: Forskningscentralen för de inhemska språken 2002 // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 4–5
- Finlands invandrarspråk // *Språk i Norden 2003*. – Oslo : Novus 2003, s. 41–50
- Johtajan katsaus: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2002 // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 2–3
- Kielen ja mielen maisema // *Pirta*. – Helsinki : Kalevalaisten naisten liitto, 2003. 42 (2003) : 3, s. 10–13 (Kolumni)
- Suomen uusi kielilaki // *Kotimaana suomen kieli*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto 2003. S. 43–47
- Uusi kielilaki voimaan 2004 // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 12–15
- Näkkäläjärv, Klemetti:** Agriculture – a Sámi livelihood as of the 1700s. / Samuli Aikio, Teuvo Lehtola, Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 54–59
- The assimilation of Sámi reindeer-herding administration into the Finnish government / Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 66–67
- The dimensions of movement / Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 92–100
- The mosquito season determines when reindeer calves are earmarked / Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 64–65
- Place-Names // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 233–237
- Reindeer earmarks as a Sámi cultural system // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 140–147
- Reindeer herding and the cycle of the seasons / Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 62–63
- Reindeer herding – the defining cultural element in the circumpolar region / Klemetti Näkkäläjärv, Jukka Pennanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 60–61
- Reindeer herding under pressure / Klemetti Näkkäläjärv, Tarmo Romppanen // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 68–70
- The Sámi flag // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 21
- The Siida, or Sámi village, as the basis of community life // *Siiddastallan – from LAPP Community to Modern Sámi Life* / Jukka Pennanen, Klemetti Näkkäläjärv (eds.). – Inari, 2003. S. 114–121
- Paikkala, Sirkka:** Hyvä paikannimitapa meillä ja muualla // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 23–26
- Venäjän kielen siirrekirjainnukset eri kielissä // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 13–15
- Piehl, Aino:** Kansainvälisen tuomioistuimen alkukirjainpulma // *Virallinen lehti*. – Helsinki : Edita. 2003 : 39. 4.4.2003, s. 31–32 (Hyvää virkakieltä)
- Kielensuojelua naapurissa // *Virallinen lehti*. – Helsinki : Edita. 2003 : 137. 26.11.2003, s. 14–15 (Hyvää virkakieltä)
- Käännösnimien alkukirjainongelmia // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 15–17
- ”Selkeyttä vain” – EU-kieleen // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 19–22
- Termityötä ja yhteistyötä // *Virallinen lehti*. – Helsinki : Edita. 2003 : 86. 30.7.2003, s. 15–16 (Hyvää virkakieltä)
- Viisi vuotta EU-kielenhuoltoa // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 9–10
- Pyhälähti, Minna:** Luettelo // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 42 (Kysyttyä)

- Lähimerkityksiset verbit ja yhdyssanat sotkevat // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 37–38 (Kysyttyä)
 Missiomme on profiloitua – Muotisanan elinkaari // *Kieliviesti : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti*. – Stockholm. 2003 : 3, s. 21–23
 Murre vaikuttaa sijamuotovalintoihin // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 37 (Kysyttyä)
 Oletko vastuussa pomolle vai pomosta? – Rektiot vaikuttavat merkitykseen // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 37 (Kysyttyä)
 Ovatko trendikkäät muotisanat in? // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 1, s. 38–40
 Termeillä päähän, sivistyneesti? // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 8, s. 52–53
- Reuter, Mikael:** Dags att handla // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 3–4
 Forskningscentralens svenska verksamhet // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 14
 Journalister satsar på språket // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 3–4
 Korpusar behövs – men lita inte blint på dem! // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 3–4
 Language, culture and identity = Sprache, Kultur und Identität // *Hanasaari meny = Hanaholmen meny 2003* : 2, s. 6–7
 Ny språkklag i Finland // *Språk i Norden 2003*. – Oslo : Novus 2003, s. 105–116
 Nya utmaningar för nordiskt språksamarbete // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 3–4
 Svefix – ett program för textkontroll // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 15
- Ruppel, Klaas:** Kaiken takana tietotekniikan standardit // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 40–41 (Lukijoilta)
- Räsänen, Matti:** Kaltoin kohdeltu sanajääne // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 24–25
- Sarvas, Leena:** Lukijalle // *Barks, Carl: Voe tokkiisa, Aku*. – [Helsinki] : Sanoma Magazines Finland 2003. S. 49
- Savolainen, Leena:** Suomalainen viittomakieli // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 12–13
- Slotte, Peter:** Gåtas på finska ingen gåta // *Jakobstads tidning*. – Jakobstad : Jakobstads tryckeri och tidnings ab. 29.11.2003
 Kommunala vägnamn // *Borgåbladet : tidning för Borgåstad och socken, Sibbo och östra Nyland*. – Borgå : Tryckeri - och tidnings. 9.11.2003, s. 2
- Sommardahl, Eivor:** Det svenska uttalet // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. 25.6.2003, s. 24 (Myndigheternas svenska)
 Handlingsprogram för svenskan i Finland // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. 17.12.2003 (Myndigheternas svenska)
 Ny svensk konstruktionsordbok // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. 29.10.2003, s. 14 (Myndigheternas svenska)
 När rekommendationerna ändras // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. 30.4.2003, s. 20 (Myndigheternas svenska)
 Skatteordlista på fem språk // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. 26.2.2003, s. 13 (Myndigheternas svenska)
 Språket – den bästa present du kan ge // *Vi och vår skola : medlemsblad för Förbundet Hem och skola i Finland rf*. – Helsingfors : Förbundet hem och skola i Finland, 2003 : 4, s. 11
- Tiilikä, Ulla:** Virkatekstin ongelmat piilevät organisaatioissa // *Hallinto : Valtiovarainministeriön ja sisäasiainministeriön julkaisu*. – Helsinki : Stellatum Oy, 2003 : 4, s. 30–32
- Torikka, Marja:** Karjala // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 14–20
 Uhtualta Tolloon // *Kielikello*. 2003 : 2, s. 38 (Kysyttyä)
- Vaula, Sari:** Kongruenssin ongelmia: Kunnat vähentää heinäkuussa palvelujaan // *Sihteeri & assistentti: sihteerien ja assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM 2003 : 6, s. 80–81
 Mukaan “Miljoonan Kilon Keikalle” // *Kielikello*. 2003 : 3, s. 36–37
- Vehmaskoski, Maila:** Ruosit ruoalla. Vastaus // *Kielikello*. 2003 : 1, s. 38 (Kysyttyä)
- Viertö, Annastiina:** Muokaten, viilaten – milloin lauseenvastike pitäisi korjata ja miten? // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM. 2003 : 5, s. 74–75
- Vilppula, Matti:** Murteet ja kirkko // *Kielikello*. 2003 : 4, s. 34–35
- Äikäs, Monica:** Hänger din text ihop // *Arena för modersmål och litteratur : medlemsblad för Svenska modersmålsläraresföreningen i Finland*. – Helsingfors : Svenska modersmålsläraresföreningen i Finland. 2003 : 4.
 Språkspalten byter redaktör // *Arena för modersmål och litteratur : medlemsblad för Svenska modersmålsläraresföreningen i Finland*. – Helsingfors : Svenska modersmålsläraresföreningen i Finland. 2003 : 3, s. 20

Arvostelut – Recensioner

- Bernas, Sandra:** Motsatsord (Recension av: Ord och motsatsord. Svensk antonymordbok / Göran Walter. – Stockholm, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 18–19
- Falk, Mia:** Isländska perfektformer i samtal (Recension av: Perfect in dialogue : form and functional potential of the vera búinn að + inf. construction in contemporary Icelandic / Camilla Wide. - Helsinki, 2002) //

Språkbruk. 2003 : 1, s. 19–20

Klarspråksrapport (Recension av: Klarspråk. Rapport från en konferens den 20–22 oktober 2000 på Hanaholmen i Esbo, Finland / Charlotta af Hällström (red.). – Helsingfors, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 30

Nytt i Norden (Recension av: Språk i Norden 2002. Årsskrift for nordisk Sprogråd og språgnævnene i Norden / Nordisk Sprogråd, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 30

Språklig konfetti över 60-årsjubilar (Recension av: Boken om våra modersmål. Festskrift till Mikael Reuter på hans 60-årsdag den 17 maj 2003 / Red. Ann-Marie Ivars, Sari Maamies, Peter Slotte, Eivor Sommardahl, Marika Tandefelt. – Schildts, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 34

Välja rätta ord (Recension av: De rätta orden. Svenska betydelsefält / Anna Hallström och Urban Östberg. – Studentlitteratur, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 34–35

Heikkilä, Elina: Kuva-analyysista kuvien käytön analysoimiseen (Arv. teos: Handbook of visual analysis / Theo van Leeuwen & Carey Jewitt (toim.). – London, 2001) // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 1, s. 123–129

Heikkinen, Vesa: Insinöörit teksteilijöinä (Arv. teos: Vieras ja oma kohtaavat insinööriyössä. Mitä lähteiden käyttö osoittaa ammattikorkeakouluinsinöörin asiantuntijuudesta ja osaamisesta? / Jorma Julkunen. – Mikkeli, 2002) // *Kielikuvia : Nykysuomen seuran tiedotuslehti*. – Tampere : Nykysuomen seura. 2003 : 2, s. 18–19

Miten tiedettä kirjoitetaan? (Arv. teos: Tieteellinen kirjoittaminen / Toim. Merja Kinnunen & Olli Löytty. – Tampere, 2002) // *Tieteessä tapahtuu*. – Helsinki : Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2003 : 6, s. 74–77

Paras argumentti vai paras argumentoija? (Arv. teos: Poliittikan psykologia / Pekka Sauri. – Porvoo, 2002) // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 37–38

Hiidenmaa, Pirjo: Fennisti tutkistelee itseään (Arv. teos: Miten kielestä kerrotaan. Kielijuttujen retoriikkaa / Anne Mäntynen. – Helsinki, 2003) // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 31–32

af Hällström, Charlotta: Finlandssvensk och flamländsk språkdebatt samt romanspråk i festskrift (Recension av: Från Närpesdialekt till EU-svenska / Harry Lönnroth (red.). – Tammerfors, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 28–29

Grammatikhistoria (Recension av: Studier i svensk grammatikhistoria / Saara Haapamäki. – Åbo, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 21–22

Namn och språk i när och fjärran (Recension av: Namn och språk i när och fjärran, Hyllningsskrift till Marianne Blomqvist den 24 september 2002 / Ann-Marie Ivars et al. (red.). – Helsingfors, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 29

Ny skandinavisk ordbok (Recension av: Norstedts skandinaviska ordbok / red. Birgitta Lindgren, Skime Helg Bruland, Allan Karker och Ståle Løland. – 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 20–21

Ny sprog litteratur : Finland / Charlotta af Hällström & Aino Piehl // *Språk i Norden 2002*. – Oslo : Novus, 2002. S. 186–195

Ny språklitteratur 2002: Finland // *Språk i Norden 2003*. – Oslo : Novus, 2003, s. 144–158

När kom svenskarna till Finland? (Recension av: När kom svenskarna till Finland? / Ann-Marie Ivars & Lena Huldén. – Helsingfors, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 2, s. 23–26

Punktskriftens grunder (Recension av: Punkter 2000 / Liisa Hietaketo-Vieno et al. – Helsingfors, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 21

Rapport om nordisk språkteknologi (Recension av: Nordisk sprogteknologi. Nordic language technology. Årbog for Nordisk Sprogteknologisk Forskningsprogram 2000–2004. – København, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 32–33

Se vårt språk (Recension av: Se vårt språk! : Finlandssvensk teckenspråk : 38 ordboksartiklar = Näe kieleemme! : Suomenruotsalainen viittomakieli : 38 sanakirja-artikkelia / toim. Karin Hoyer. – Helsinki, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 21

Språkbadsundervisningen fungerar (Recension av: Språkbadslevers berättande. Studier i berättelsestruktur samt syntaktisk och lexikal kompetens i språkbadelevers muntliga och skriftliga produktion / Ulla Laurén. – Vasa, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 29–30

Svenska språkets historia (Recension av: Folkmålsstudier. 41 / Gunilla Harling-Kranck och Hanna Lehti-Eklund (red.). – Helsingfors, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 21

Ära, rikedom och reda (Recension av: Ära, rikedom och reda. Svensk språkvård och språkpolitik under äldre nyare tid / Ulf Teleman. – 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 1, s. 19

Lauerma, Petri: Suomettaren kielipukua ratkomassa (Arv. teos: Suomettaren helmoista. Tutkielmia 1800-luvun suomen kielestä / Tommi Kurki, Päivi Laine ja Arja Lampinen (toim.). – Turku, 2003) // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 3, s. 475–480

Martola, Nina: Svenskt Språkbruk – ordbok över konstruktioner och fraser (Recension av: Svenskt språkbruk – ordbok över konstruktioner och fraser / Svenska språknämnden. – 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 20–25

Piehl, Aino: Ny sprog litteratur : Finland / Charlotta af Hällström & Aino Piehl // *Språk i Norden 2002*. – Oslo : Novus, 2002. S. 186–195

Reuter, Mikael: Nordisk mötesordlista (Recension av: Nordisk mötesordlista / Charlotta af Hällström. – Nordiska språkrådet, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 33

Svenska språknämndens uttalsordbok (Recension av: Svenska språknämndens uttalsordbok. Norstedts ordbok, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 4, s. 33–34

Uttal och konstruktioner – två nya ordböcker (Recension av: Svenska språknämndens uttalsordbok. Nordstedts Ordbok, 2003 ; Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser. Utarbetad av Svenska

- språknämnden. Norstedts Ordbok, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 33
- Syring, Camilla:** Läsa och skriva fast man inte kan (Recension av: Läsa och skriva fast man inte kan. Kompenserade hjälpmedel vid läs- och skrivsvårigheter / Ulla Föhrer och Eva Magnusson. – Lund, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 30
- Skrivandet som process (Recension av: Skriva för att lära. Skrivande i högre utbildning / Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg och Torlaug Løkensgard. – Lund, 2002) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 32
- Systematisk sammanställning om språkbaden i Vasa (Recension av: Språkbadsprojektets test och annat material 1987–2002. En deskriptiv genomgång / Nina Ollila. – Vasa, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 31–32
- Två sociologer och två idiolekter (Recension av: Två sociologer och två idiolekter / Christer Laurén och Marianne Nordman. – Vasa, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 31
- Tuomi, Tuomo:** Finsk–estnisk storordbok (Arv. teos: Suomi–viro suursanakirja = Soome–eesti suursõnaraamat 1–2 / [päätoimittaja Valdek Pall] ; [toimitussihteeri Margit Langemets] ; [toimittajat Anu Haak, Paul Kokla, Külli Kuusk, Helga Laanpere] ; [suomen kielen asiantuntija Maija Länsimäki]. – Helsinki – Tallinn, 2003 // *LexicoNordica*. – Oslo : Nordisk forening for leksikografi. 10 (2003), s. 193–202
- Westerberg, Pia:** Läkare–patientsamtal (Recension av: Frågor i praktiken. Flerledade frågeturer i läkare–patientsamtal / Camilla Lindholm. – Helsingfors, 2003) // *Språkbruk*. 2003 : 3, s. 33
- Vilkuna, Maria:** Suomen se ja muut demonstratiivit (Arv. teos: Demonstratives in interaction: The emergence of a definite article in Finnish / Ritva Laury. – Amsterdam, 1997) // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. 107 (2003) : 3, s. 455–463

Bibliografiat – Bibliografier

- Kristiansson-Seppälä, Anna-Liisa:** Julkaisut vuonna 2002 // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003, s. 20–32

Kieli-ikkuna // Helsingin Sanomat

- Aapala, Kirsti:** Mandariini ja kiinanomena // *Helsingin Sanomat*. 2.12.2003, s. C7
Punasrieskaa // *Helsingin Sanomat*. 25.3.2003, s. B4
Puolukassa // *Helsingin Sanomat*. 7.10.2003, s. C7
Sisiliskon synty // *Helsingin Sanomat*. 9.7.2003, s. B8
Tuhatlatva tupakkikukka // *Helsingin Sanomat*. 17.6.2003, s. B7
- Ainiala, Terhi:** Helsingin Bronks ja Monaco // *Helsingin Sanomat*. 4.2.2003, s. B5
- Eronen, Riitta:** Arkena ja sunnuntaina // *Helsingin Sanomat*. 2.4.2003, s. B6
Maksa arvolla // *Helsingin Sanomat*. 7.1.2003, s. C7
- Hurttu, Heikki:** Askaisista jenkkeihin // *Helsingin Sanomat*. 4.3.2003, s. B7
Asuttko kenties Vissaron Belinskin kadulla? // *Helsingin Sanomat*. 2.9.2003, s. B7
Erikoiskermää ja kevytmaitoa // *Helsingin Sanomat*. 9.12.2003, s. C6
Julia, Nico ja Sara // *Helsingin Sanomat*. 15.7.2003, s. B4
Limasieniä ja poroveikkoja // *Helsingin Sanomat*. 14.10.2003, s. C5
Luojan kiitos! // *Helsingin Sanomat*. 23.9.2003, s. B4
Missin puuttuvat sentit // *Helsingin Sanomat*. 11.11.2003, s. C5
Pankaapa merkille! // *Helsingin Sanomat*. 22.7.2003, s. B4
Potkut ministerintä // *Helsingin Sanomat*. 11.2.2003, s. B4
Äitienpäivänä suljettu // *Helsingin Sanomat*. 20.5.2003, s. B6
- Kolehmainen, Taru:** Haluatteko kuoria? // *Helsingin Sanomat*. 1.7.2003, s. B5
Kehdosta hautaan // *Helsingin Sanomat*. 4.11.2003, s. C6
“Liukas ninku pieskysen pie” // *Helsingin Sanomat*. 26.8.2003, s. B7
Mitä suomalainen rakastaa? // *Helsingin Sanomat*. 21.10.2003, s. C5
Moi taas! // *Helsingin Sanomat*. 8.4.2003, s. B5
“Rakastan nähdä lasteni kasvavan” // *Helsingin Sanomat*. 24.6.2003, s. B5
Siitä viis // *Helsingin Sanomat*. 16.12.2003, s. C6
Sinutellen vai teititellen // *Helsingin Sanomat*. 2.1.2003, s. C6
- Länsimäki, Maija:** Etäelämää // *Helsingin Sanomat*. 28.10.2003, s. C4
Koirat tuomareina // *Helsingin Sanomat*. 16.9.2003, s. B5
Kontaten kotiin // *Helsingin Sanomat*. 18.11.2003, s. C5
Mikä se? // *Helsingin Sanomat*. 18.3.2003, s. C5
Missä on puuska? // *Helsingin Sanomat*. 18.2.2003, s. B4
Miten häitä juhlistetaan? // *Helsingin Sanomat*. 12.8.2003, s. B5
Sika vatukossa // *Helsingin Sanomat*. 16.5.2003, s. B9
Suomalaista sisua // *Helsingin Sanomat*. 11.3.2003, s. B7
Synnyttämätön lapsi // *Helsingin Sanomat*. 10.6.2003, s. B5
Äidin kieltä // *Helsingin Sanomat*. 6.5.2003, s. B5
Ällätikkü // *Helsingin Sanomat*. 19.8.2003, s. B5
- Nuutinen, Liisa:** Sillilalaattia // *Helsingin Sanomat*. 24.12.2003, s. C5
- Oikarinen, Maaria:** Kukki ja ussi // *Helsingin Sanomat*. 30.9.2003, s. C4

- Paikkala, Sirkka:** Korhoset vastaan Virtaset // *Helsingin Sanomat*. 22.4.2003, s. C6
Sarvas, Leena: Neulon ja ompelen // *Helsingin Sanomat*. 4.6.2003, s. B12
Vilppula, Matti: Elättikäärmeet // *Helsingin Sanomat*. 28.1.2003, s. B5
 Harakkakana // *Helsingin Sanomat*. 25.11.2003, s. C4
 Holotniekka // *Helsingin Sanomat*. 5.8.2003, s. B4
 Kahdenlaista kaipaamista // *Helsingin Sanomat*. 14.1.2003, s. B5
 Kreivin aikaan // *Helsingin Sanomat*. 30.12.2003, s. C5
 Kuppi kuumaa // *Helsingin Sanomat*. 29.4.2003, s. B5
 Matkalla Kyöpeleihin // *Helsingin Sanomat*. 15.4.2003, s. B5
 Mennäänkö metsään? // *Helsingin Sanomat*. 9.9.2003, s. B5
 "Sinuu minä sanon teiks" // *Helsingin Sanomat*. 27.5.2003, s. B5
 Sorron alta vallan päälle // *Helsingin Sanomat*. 25.2.2003, s. B5
 Ylätalon ukko pahalla päällä // *Helsingin Sanomat*. 29.7.2003, s. B5

Kielijuttu // Palsta ilmestyy 16 maakuntalehdessä

- Heikkinen, Vesa:** Ihmisystävällisiä sotasanoja? // *Aamulehti*. 31.3.2003
 Ilmaisimmat ilot // *Aamulehti*. 12.5.2003
 Iloinen perhetapahtuma? // *Aamulehti*. 24.11.2003
 Irtiottoja arjesta // *Aamulehti*. 30.12.2003
 Kuoleman kieli // *Aamulehti*. 13.10.2003
 Laki ja lukija // *Aamulehti*. 20.1.2003
 Madonlukuja lainlaatojille // *Aamulehti*. 22.12.2003
 Naisrauhan nimeen // *Aamulehti*. 23.6.2003
 Sinirinta // *Pohjolan Sanomat*. 28.7.2003
 Sotaa anglismeja vastaan // *Aamulehti*. 24.2.2003
 Tuttu äidin kielen opettaja // *Aamulehti* 8.9.2003
Hyvärinen, Riitta: Kroonisesti akuuttia sivistystä // *Aamulehti*. 21.7.2003
 Kun globalisaatio maapalloistui // *Aamulehti*. 17.2.2003
 Kun selkeä ajatus mutkistuu // *Aamulehti*. 1.9.2003
 Mukana muutama ylisana // *Turun Sanomat*. 5.10.2003
 Pihalla on kiva olla // *Turun Sanomat*. 16.11.2003
 Pullo naista väkevämpää // *Aamulehti*. 13.1.2003
 Suomalaista kohteliaisuutta // *Turun Sanomat*. 6.4.2003
 "Varisin laukaus saavutti Lummen" // *Turun Sanomat*. 4.5.2003
 Verryttelypuvussa kirkkohäihin // *Aamulehti*. 19.5.2003
Tiililä, Ulla: Havut ja perkeleet alle kymmenen prosenttia viestinnästä? // *Aamulehti*. 3.3.2003
 Ja nyt pitäisi enää tietää, kuka on Seija // *Aamulehti*. 27.1.2003
 Kaikenlaisia lautakuntia ja välittäjiä // *Turun Sanomat*. 19.10.2003
 Latteuksien puolesta // *Aamulehti*. 2.12.2003
 Lautakuntia ja välittäjiä // *Aamulehti*. 20.10.2003
 Lööppienlukutaitoa // *Turun Sanomat*. 29.6.2003
 Mieluummin palvelua eikä palvelusuunnitelmia, kiitos! // *Turun Sanomat*. 14.9.2003
 Palvelua eikä suunnitelmia, kiitos! // *Aamulehti*. 15.9.2003
 Sanoin kuvattu kipu // *Aamulehti*. 4.8.2003
 Suoramarkkinointia presidentille // *Aamulehti*. 14.4.2003
 Varastettu kieli // *Aamulehti*. 16.6.2003

Kurkistin // Hiidenkivi

- Eronen, Riitta:** Ajan sana: Hallitusten väliset // *Hiidenkivi*. (2003) : 5, s. 48
 Ajan sana: Liikemaailman markkina // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 44
 Ajan sana: Oppimis- ja osaamiskeskus // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 50
 Ajan sana: Rauhanrukous // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 46
 Ajan sana: Suomipojan suomirap // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 46
 Ajan sana: Tavikset ja tavan miehet // *Hiidenkivi*. (2003) : 2, s. 48
 Täydennystä hallitustenväliseen // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 46
Haapanen, Minna: Maalinteon temppuja (Vastaus Tapio Horilan kysymykseen "Hattutemppu ja kuparinen") // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 46
 Mitä pelissä rikottiin? // *Hiidenkivi*. (2003) : 5, s. 45
Heikkinen, Vesa: Päivystävä tekstintutkija: Avoin unioni // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 47
 Päivystävä tekstintutkija: Kansan kanssa // *Hiidenkivi*. (2003) : 5, s. 49
 Päivystävä tekstintutkija: Vaativa vasemmisto ei vaikuta lupaavalta // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 51
 Päivystävä tekstintutkija: Vain sorsa sinne rantautuu? // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 45
 Päivystävä tekstintutkija: Vi(r)allinen ohjelma // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 47
 Päivystävä tekstintutkija: Äidin kieli // *Hiidenkivi*. (2003) : 2, s. 49
Korhonen, Tarja: Lainoja naapureilta (Vastaus Tapio Mähösen kysymykseen "Mistä on saatu sapilaat ja pikka?")

- // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 44
- Lyytikäinen, Erkki:** Anu Kaipainen pohdiskeli luovuutta / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 48
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 47
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 2, s. 50
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 48
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 41
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 5, s. 50
- Kuka nyt puhuu / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 48
- Kustaa Vilkkuna tiesi Sanakirjasäätiön syntyvaiheet / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 47
- Kuusen kertomaa / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 41
- Viis kielestä / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 48
- Viis kielestä? Vastaukset / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Yli-Paavola // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 50
- Mikkonen, Pirjo:** Juuret kuivassa maassa (Vastaus Arja Juutilaisen kysymykseen “Keltinmäki keltanosta?”) // *Hiidenkivi*. (2003) : 4, s. 46
- Muukalaistettu Rundelin // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 49
- Tuominen, Eeva:** Varta vasten jotakin “päin” // *Hiidenkivi*. (2003) : 2, s. 48
- Vehmaskoski, Maila:** On äiti laittanut kypsää kyllyiksi (Vastaus Helmiriitta Honkasen kysymykseen) // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 49
- Vihtahousu paholaisen nimenä // *Hiidenkivi*. (2003) : 1, s. 48
- Vilkamaa-Viitala, Marjatta:** Uusi tulokas (Vastaus Siiri Alakorva-Balagovicin kysymykseen) // *Hiidenkivi*. (2003) : 6, s. 49
- Yli-Paavola, Jaakko:** Viis kielestä? Vastaukset // *Hiidenkivi*. (2003) : 3, s. 46

Reuters ruta // Hufvudstadsbladet

- Reuter, Mikael:** Anfalla och attackera // *Hufvudstadsbladet*. 26.3.2003
- Dåliga odds? // *Hufvudstadsbladet*. 12.2.2003
- En mångfasetterad fråga // *Hufvudstadsbladet*. 11.6.2003
- Fisk(e)bragder // *Hufvudstadsbladet*. 27.8.2003
- Fler tillfällen // *Hufvudstadsbladet*. 17.9.2003
- Flera härad, häraden eller häraden? // *Hufvudstadsbladet*. 2.10.2003
- Från a till b mellan 9 och 18 // *Hufvudstadsbladet*. 26.2.2003
- Fullmäktige – tredje gången gillt? // *Hufvudstadsbladet*. 5.3.2003
- Han eller hon eller den eller ...? // *Hufvudstadsbladet*. 10.12.2003
- Hushåll och ekonomi // *Hufvudstadsbladet*. 14.5.2003
- Julrepsler // *Hufvudstadsbladet*. 18.12.2003
- Kan en taliban ha keps? // *Hufvudstadsbladet*. 7.5.2003
- Lag och rätt // *Hufvudstadsbladet*. 9.4.2003
- Mer om stor och liten bokstav // *Hufvudstadsbladet*. 26.11.2003
- Mynt och slantar // *Hufvudstadsbladet*. 15.1.2003
- Nordvästerifrån? Sydifrån? // *Hufvudstadsbladet*. 2.7.2003
- När grinar du? // *Hufvudstadsbladet*. 12.3.2003
- Om olika informationstillfällen // *Hufvudstadsbladet*. 10.9.2003
- Om skolspråksmognad – och missförstånd // *Hufvudstadsbladet*. 22.10.2003
- Rätt instans // *Hufvudstadsbladet*. 13.8.2003
- SAL och sars – en fars? // *Hufvudstadsbladet*. 23.4.2003
- Sfp, centern och de gröna // *Hufvudstadsbladet*. 19.2.2003
- Skäl att se upp? // *Hufvudstadsbladet*. 6.8.2003
- Stor eller liten bokstav i myndighetsnamn? // *Hufvudstadsbladet*. 29.10.2003
- Ta modell av nyhetsspråket? // *Hufvudstadsbladet*. 3.12.2003
- Till rätta // *Hufvudstadsbladet*. 22.1.2003
- Till sjöss och till havs // *Hufvudstadsbladet*. 28.5.2003
- Vi behöver samlade strategier // *Hufvudstadsbladet*. 5.11.2003
- Viril och vital // *Hufvudstadsbladet*. 4.6.2003

Isän päiväkirja // Vauva

- Heikkinen, Vesa:** Isän päiväkirja 1: Rallattimet jalkojen välissä // *Vauva*. 2003 : 11, s. 32
- Isän päiväkirja 2: Univelkaa ja velkaunia // *Vauva*. 2003 : 12

Valitut sanat -palsta // Journalisti

- Heikkinen, Vesa:** Moka vai “kielen kehittämistä” // *Journalisti*. 2003 : 20, 7.11.2003
- (Myös: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/arkisto/202003/perus/heikkine.htm>)
- Naiskuljettajia ja sattuvia onnettomuuksia // *Journalisti*. 2003 :10, 9.5.2003

(Myös: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/arkisto/102003/perus/kieli2.htm>)
 Uhan kielioppia // *Journalisti*. 2003 : 16, 12.9.2003
 (Myös: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/arkisto/162003/perus/heikkine.htm>)
 Yksi väittää, toinen tivaa, kolmas kantaa huolta // *Journalisti*. 2003 : 5, 28.2.2003
 (Myös: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/arkisto/52003/perus/heikkine.htm>)

Verkkojulkaisut – Webbpublikationer

- Kielitieteen asiansanasto : suomi–englanti–viro–saksa / toimittajat: Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä & Ulla-Maija Kulonen ; kääntäjät: David Steadman (englanti), Mare Onga (viro) ja Wolfgang Veenker (saksa) ; atk-asiantuntijat: Tarmo Rahikainen, Mikko T. Virtanen ja Outi Lehtinen. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. (KKTKJ ; 128) Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/kirjasto/asiansanasto.shtml>>
- Piehl, Aino – Vihonen, Inka-Liisa – Ehrenberg-Sundin, Barbro: *Écrire pour être traduit*. – Regeringskansliet, Centre de Traduction des organes de l'Union de européenne, 2003. – 16 s. PDF-versio
- Piehl, Aino – Vihonen, Inka-Liisa – Ehrenberg-Sundin, Barbro: *Writing for translation*. – Translation centre for the bodies of the European Union, 2003. – 16 s. PDF-versio
- Pitkänen, Ritva Liisa: *Kaupunkinimistön historiaa [Elektroninen aineisto]* / Ritva Liisa Pitkänen, Janne Saarikivi, Sami Suviranta ; toimittaneet Mikko Lounela ja Raija Miikkulainen. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003 Tekstiä ja karttoja (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja ; 125) Järjestelmävaatimukset: Internet-yhteys, WWW-selain. Verkkojulkaisu: <URL: <http://www.kotus.fi/verkkojulkaisut/julk125/>>
- Suomalaisen viittomakielen perussanakirja [Elektroninen aineisto] / [toimitus: Anja Malm, Leena Savolainen ... et al.] – Helsinki : Kuurojen liitto ry, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. – [Helsinki] : Sininen Meteoritti Oy, 2003. Tekstiä ja videoita (KKTKJ ; 104 ja 121) Järjestelmävaatimukset: Internet-yhteys, WWW-selain. Windows Media Player -sovellus ; QuickTime player -sovellus.
 Verkko-osoite: <http://suv.viittomat.net/> Julkaistu myös paperimuodossa: Suomalaisen viittomakielen perussanakirja / [toimitus: Anja Malm, päätoimittaja ... Leena Savolainen et al.] ; [hakusymbolien piirroksiset: Anne Piisilä]. – [Helsinki] : KL-Support [oikea muoto: KL Support Oy], 1998. – 798, [4] s. : kuv. (KKTKJ ; 104) Lisäpainos: 2002
- Svenska ortnamn i Finland. 1984. Red. av Kurt Zilliacus och Ulla Ådahl-Sundgren . – 4. uppl. – Helsingfors: [Forskningscentralen för de inhemska språken]: Statens tryckericentral, [distr.], (VAPK). Verkkoversio <URL: <http://www.kotus.fi/svenska/ortnamn/ortnamn.shtml>>
- Tandefelt, Marika: *Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland*. – [Helsingfors] : Forskningscentralen för de inhemska språken. Verkkoversio <URL: <http://www.kotus.fi/svenska/publikationer/handlingsprogram.shtml>>

Lehdet – Tidskrifter

- Hiidenkivi : suomalainen kulttuurilehti* / julkaisijat: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Kotiseutuliitto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. – Helsinki : Stellatum, 2003. ISSN: 1236-794X Ilm. tiheys: Kuusi kertaa vuodessa. 330 sivua
- Kielikello / Kotimaisten kielten tutkimuskeskus*. – Helsinki : Stellatum, 2003. – . ISSN: 0355-2675. Ilm. tiheys: Neljä kertaa vuodessa. 176 sivua
- Språkbruk / tidskrift utgiven av Svenska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken, 2003. ISSN: 0358-9293. Ilm. tiheys: Neljä kertaa vuodessa. 144 sivua

Esitteet – Presentationer

- Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken 2002 / Toimittaneet **Ritva Paananen** ja **Helena Suni**. Julkaisuluettelon toimittanut **Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. – 32 s.

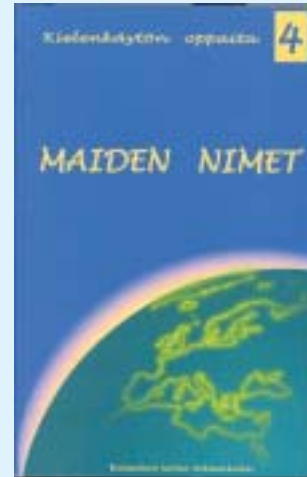
Sisäiset tiedotteet

- Hyvin suunniteltua viestintää. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen viestintäsuunnitelma // **Vesa Heikkinen**, **Pirjo Hiidenmaa**, **Heikki Hurtta**, **Charlotta af Hällström**, **Elisa Stenvall** ja **Helena Suni**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. http://apaja.kotus.fi/osastot/kehy/tiedotus/viestinta3_6_03.html
- Raportti sanakirjahankkeiden mittaamisesta. Mittaustyöryhmän loppuraportti 21. päivänä tammikuuta 2003 / **Minna Haapanen** (siht.), **Katariina Jeskanen**, **Pirkko Kuutti**, **Nina Martola**, **Klaas Ruppel** (pj.), **Ulla Takala**, **Carola Åkerlund**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2003. – 9 s. ; 3 liitettä

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus julkaisee **KIELENKÄYTÖN OPPAITA**

Pirjo Mikkonen (toim.):
**Sukunimi? Etunimi?
Maahanmuuttajien
nimijärjestelmä.**
Kielenkäytön oppaita 3.
Helsinki 2002.
116 sivua, 10 euroa.

Saara Welin (toim.):
**Maiden nimet suomeksi,
ruotsiksi, saameksi,
englanniksi, ranskaksi
ja saksaksi.**
Kielenkäytön oppaita 4.
Helsinki 2003.
182 sivua, 12 euroa.

Eeva Maria Närhi:
Suomalaisten sukunimikäytäntöä.
Kielenkäytön oppaita 1. Helsinki 1996.
173 sivua, 7 euroa.

Esko Koivusalo:
Kielen aika.
Kielenkäytön oppaita 2. Helsinki 1997.
172 sivua, 7 euroa.

Kaikki neljä kirjaa yhteensä 25 euroa!

Kirjojen tilaukset:

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus / Anita Heikkinen,
puh. (09) 7315 230, sähköposti julkaisumyynti@kotus.fi

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Sörnäisten rantatie 25
00500 Helsinki
Puh. (09) 731 51
www.kotus.fi